

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

งานวิจัย
ของ
ปิยนุช ทองทั่ว

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
วิชา ปถ 692 ภาคนิพนธ์ระดับสูงและ ปถ 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
มีนาคม 2543

๑๖/๕/๒๕๔๓

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย ได้พิจารณางานวิจัยฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอนุมัติให้รับงานวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก)

วันที่ 13 มีนาคม 2543

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันหมาก อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี ประธานและ กรรมการควบคุมงานวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนควบคุมดูแล เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนสารสาสน์พัฒนา ที่ให้การสนับสนุนในการทำการวิจัยและให้กำลังใจในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณะครูในแผนกสองภาษา โรงเรียนสารสาสน์พัฒนาทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบใจนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างยิ่งในการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำการวิจัย และขอขอบคุณปียมิตรทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคุณพ่อฉลอง คุณแม่ประสิทธิ์พร สมาชิกครอบครัวของทั้งรวม ทั้งคุณณรงค์ พุทธพงษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยได้สำเร็จ

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ขอน้อมบูชาพระคุณของบุพการีและครูอาจารย์ด้วยความสำนึกในพระคุณเป็นที่สุด

ปิยนุช ทองหัว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและสนใจในการอ่านของเด็ก.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก.....	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก.....	24
งานวิจัยเกี่ยวกับสื่อหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม.....	46
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	50
การสร้างและการหาประสิทธิภาพหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ตารางที่ 1.....	64

ตารางที่ 2.....	65
ตารางที่ 3.....	66
5. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	67
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	67
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	68
อภิปราย.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	71
6. บรรณานุกรม	72
7. ภาคผนวก	78

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. ค่าคะแนนจากการทำแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มของแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำแนกรายเล่ม.....	64
2. คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียน ด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครบทั้ง 3 เล่ม.....	65
3. ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด (80 / 80).....	66
4. ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายแบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 1 เรื่องสำลีหลงทาง.....	78
5. ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	85
6. แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่ม ทั้ง 3 เล่ม.....	90
7. แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	92

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แผนภูมิโครงสร้างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	33
2	แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	35
3	แสดงขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หนังสือได้ชื่อว่าเป็นวัตถุปัจจัยทางวัฒนธรรมมวลชน ในรูปวัสดุการอ่านที่จารึกสัญลักษณ์สื่อความหมาย ซึ่งเราเรียกว่า ภาษา เพื่อสร้างความสนใจในการติดต่อสัมพันธ์กันในระหว่างมนุษย์ ภาษาดังกล่าวนี้นี้เป็นภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชน และในกลุ่มนั้นๆ ย่อมมีภาษาสื่อความหมายสร้างความสมบูรณ์ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะภาษาย่อมเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดมรดกทางความคิด อุดมการณ์ เรื่องราวต่างๆ อันก่อให้เกิดวิวัฒนาการต่างๆ ของโลก มนุษย์อย่างกว้างขวาง หนังสือเกิดขึ้นจากองค์ประกอบทางภาษาซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง และมีความหมายรวมไปถึงวรรณกรรม วรรณคดี และวัสดุการอ่านประเภทต่างๆ (ททัย ตันหยง 2529 : 9,20)

หนังสือเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมอย่างหนึ่งที่จะใช้เป็นสื่อบันทึกความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์ที่ต้องการสื่อสารให้มนุษย์ด้วยกันเข้าใจ ได้เรียนรู้ และเกิดความตระหนักรู้ปัญหา หรือแนวคิดเรื่องหนึ่งเรื่องใด แม้จะมีการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารอย่างกว้างขวาง แต่หนังสือก็ยังเป็นสื่อที่สำคัญที่สุดสำหรับใช้กับมวลชน ด้วยเหตุที่มีความคงสภาพ ไม่ลบเลือนไปในเวลาอันรวดเร็วอย่างสื่อมวลชนอื่นๆ อีกทั้งมีราคาถูก สามารถกระจายไปยังกลุ่มผู้อ่านได้โดยสะดวก และสามารถเปิดอ่านเพื่อเรียนรู้ซ้ำได้หลายครั้งเท่าที่ต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2531 : 59)

โดยธรรมชาติเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น นอกจากจะถามพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ตัวแล้ว หนังสือสำคัญที่จะให้คำตอบได้ตั้งพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงกล่าวถึงความสำคัญของหนังสือไว้เป็นกลอนสุภาพว่า (กระทรวงศึกษาธิการ 2533 : 1)

หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด	นำดวงจิตเรงวันขึ้นสดใส
ให้ความรู้สำเร็จบันเทิงใจ	อันจึงใฝ่ใจสมานอ่านทุกวัน
มีวิชาหลายอย่างต่างจำพวก	ล้วนสะดวกค้นได้ประโยชน์
วิชาการสรรมาสารพัน	ชั่วชีวิตฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย"

จากบทพระราชนิพนธ์ข้างต้นและจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นชัดเจนถึงคุณค่าและความจำเป็นของหนังสือและการอ่านหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านหนังสือนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าในโรงเรียน และโลกภายนอก เพราะผู้เรียนมิได้ประสบความสำเร็จในการเรียนโดยการสอนของครูแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือและตำราต่างๆ (จวีลักษ์ณีย์ บุญยะกาญจน 2525 :1) นอกจากนี้การอ่านหนังสือยังช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามากมาย ช่วยพัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงามช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิต และอาจช่วยพัฒนาอาชีพด้วย (ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรผล 2529 :13 -14) หนังสือนั้นยังถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเปรียบเสมือนครูผู้สอนประสบการณ์และจินตนาการให้แก่เด็ก (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ 2522 : 13) ซึ่งในการเรียนการสอนครูได้เลือกหนังสือสำหรับเด็ก นำไปใช้ร่วมกับวิธีสอนอย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว หนังสือสำหรับเด็กก็จะสามารถ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสอนที่ทรงประสิทธิภาพ (สุเพ็ญ ทาเกิด 2534 : 4)

หนังสือเป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็ก ความคิดของเด็กให้กว้างขวาง ฉลาดรอบรู้ เสริมสร้างจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หนังสือจะเป็นอุปกรณ์การเรียนที่ดีให้กับเด็กทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และทั้งเมื่อที่เด็กจบการศึกษาออกไปแล้ว การอ่านหนังสือนั้นนอกจากเพิ่มพูนประสิทธิภาพความรู้ความสามารถทางสติปัญญาให้กับเด็กแล้วยังทำให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นเครื่องช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินด้วย ดังนั้นหนังสือจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กมาก เพราะเป็นการให้อาหารทางสมองกับเด็กที่มีความเจริญเติบโต (จวีรธรณ คูหาภินันท์ 2527 : 19)

หนังสือเป็นปัจจัยสำคัญในการอ่านถ้าหากว่าเด็กไม่มีหนังสือสำหรับอ่าน เด็กจะไม่สามารถพัฒนาตนเองในด้านความรู้ สติปัญญา ความนึกคิดตลอดจนด้านจิตใจได้เต็มที่ เพื่อสนองความต้องการดังกล่าว ผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กก็ต้องมีวิธีที่จะสอดแทรกสิ่งดีงามลงไปให้หนังสือสำหรับเด็กจึงเข้ามามีบทบาททำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ให้ความบันเทิง เป็นเครื่องมือส่งเสริมการอ่านและความเข้าใจภาษาของเด็ก สร้างนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ปลุกฝังทัศนคติและแนวทางคตินิยม ตลอดจนเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ ปัจจุบันนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมากได้ตระหนักถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก และได้หันมาสนใจเขียนหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น จึงมีการผลิตหนังสือสำหรับเด็กเพิ่มขึ้น (ภิญาพร นิตยะประภา 2534 : 1)

หนังสือเด็กที่ดีเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็กก็จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ รสนิยมและค่านิยมอย่างถูกต้อง ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีต่อการเรียนของเด็กแล้วก็เป็น การปลูกฝังให้เด็กเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะเป็นความหวังของชาติในอนาคตได้ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2527 : 24)

หนังสือที่ดีนั้น เมื่ออ่านแล้วต้องทำให้เด็กรู้สึกมีส่วนร่วมไปด้วยกับตัวละครในเรื่อง แทรกคติสอนใจ โดยอย่าให้เด็กรู้สึกว่า เป็นการสอนเพราะเด็กไม่ชอบหนังสือที่ผู้แต่งมีเจตนาจะสั่งสอน (สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ 2523 : 3) มาโนราม่า จาฟา ผู้เชี่ยวชาญกองทุนหนังสือสำหรับเด็กแห่งอินเดียและเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กขององค์การการศึกษาและวิทยาศาสตร์ แห่งสหประชาชาติ กล่าวว่า "All Children's Book are look, listen, learn and enjoy" คำกล่าวของมาโนราม่า จาฟา เป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือสำหรับเด็กมิได้เป็นเพียงวัสดุการอ่านเพียงอย่างเดียว แต่หนังสือนั้นมีสภาพคล้ายของเล่น หรือเพื่อนเล่นแก้เหงาสำหรับเด็กอีกด้วย เพราะเด็กได้เกี่ยวข้องกับสัมผัสหนังสือด้วยความบันเทิงใจ หนังสือมีภาพสวยๆ แปลกๆ ให้ดูอย่างเพลิดเพลิน เด็กได้รู้เรื่องราว หนังสือสำหรับเด็กจึงมีคุณลักษณะกว้างขวางลึกซึ้งกว่าหนังสือสำหรับผู้ใหญ่โดยทั่วไปเป็นอย่างมาก (หทัย ดันหยง 2525 : 17)

ความแตกต่างทางการอ่านเป็นปัญหาที่ชัดเจนและส่งผลให้เห็นได้อย่างมากมาย แม้ว่า จะได้รับการสนับสนุนในเรื่องการอ่านด้วยการรณรงค์ในด้านต่างๆ แล้วก็ตาม สิ่งที่ยังปรากฏอยู่ อย่างเด่นชัดก็คือ นักเรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดหนังสืออ่านประกอบบทเรียน ที่เหมาะสมกับหลักสูตรและการสอน วิธีการหนึ่งที่จะแก้ปัญหานี้อย่างมากนี้ก็คือ ส่งเสริมการสร้างและเขียนหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ในตัวครูผู้สอนที่มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดตัวนักเรียนเองให้มากที่สุดเพราะครูผู้สอนย่อมจะทราบถึงหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจถึงความต้องการของนักเรียนของตนได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ถ้าครูผู้สอนสามารถนำสิ่งเหล่านี้มาเป็นเป้าหมายในการผลิตหนังสือและเขียนหนังสือ เพื่อสนองความต้องการของเด็กในโรงเรียนของแต่ละคนเอง ก็ย่อมได้ผลดี แต่สถานศึกษาและการศึกษาของชาติอย่างมาก (พรจันทร์ จันทวิมล 2534)

หทัย ดันหยง (2532) กล่าวว่าหากครูผู้สอนคิดจะสอนอะไรแล้วสามารถนำมาแต่งเป็นเรื่องราว เป็นวรรณกรรมสอนเด็กได้ด้วยตนเองแล้ว ย่อมแสดงว่าครูผู้นั้นมีความสามารถทางการสอนอย่างแท้จริงในทำนองเดียวกันถ้านักเรียนได้เรียนรู้เรื่องใดแล้วสามารถเขียนเรื่องราวที่รับรู้ด้วยภาษาของตนเองแล้วย่อมแสดงว่าเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

จากหลักการดังกล่าวมาผู้สอนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณ เพื่อใช้ เป็นสื่อกลไกการสอนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตดีขึ้น ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่น่าจะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หทัย ตันหยง (2532 : 42) ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะของสื่อดังกล่าวว่าเป็นสื่อที่จุดเน้นและชี้้นำความคิดรวบยอดและจุด ประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างดี เป็นสื่อเล็ก ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการส่วนย่อย เหมาะกับการพัฒนา ความคิดรวบยอดย่อยตามช่วงความสนใจของเด็กประถมศึกษา เป็นสื่อระดับชาวบ้านที่ครูและนัก เรียนสามารถสร้างขึ้นใช้พัฒนาตนเองได้โดยไม่ต้องผ่านและผูกพันกับกระบวนการพิมพ์ที่ลงทุนสูง และเป็นสื่อหนังสือเรียนขนาดเล็ก โครงสร้างไม่ซับซ้อนง่ายต่อการผลิตและการใช้สื่อ

ทั้งนี้ได้มีการศึกษาวิจัยที่ทดลองใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในหลายวิชาแล้วพบว่า ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งสิ้น ดังสอดคล้องกับ หทัย ตันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำ การวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่ใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการสอนด้วยวิธี สอบแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ในปีเดียวกัน กนกวรรณ ชื่นชม (2535 : 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนชุดจุลบทที่ใช้หนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยชุดการเรียนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติที่เรียนโดยใช้ หนังสือปกตಿಯ่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทำนองเดียวกัน ทศนีย์ โชติพิฤติพงศ์ (2535 : 80) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการ เรียนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนแบบใช้สื่อแบบ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้สื่อใบงาน ผลการวิจัยนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ .01 และมีความสนใจในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 อีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาลักษณ์พิลากุล (2535 : 59) ได้ทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการ เรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

กับสื่อการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 นอกจากนี้ สุชาติา จันทร์แพง (2536 : 81) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อสอนซ่อมเสริมการวิเคราะห์โครงปัญหาการคูณและการหารคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลหลังการทดลองสอนซ่อมเสริมโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา อ้อยแดง หอมสุวรรณ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่าแบบเรียนเชิงวรรณกรรมและหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีคุณลักษณะที่สามารถช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของนักเรียนสูงขึ้น และเมื่อพิจารณากระบวนการผลิตแล้วมีลักษณะยืดหยุ่นตามความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับการเสนอแนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ว่า "ให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 7)

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูประจำชั้นซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงต้องการที่จะสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ สำหรับใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ จำนวน 1 ชุด จำนวน 3 เล่ม สำหรับครูและนักเรียนใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริม ประสพการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์ ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอน

2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา ได้ศึกษาค้นคว้า และเป็นแนวทางในการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในหน่วยการเรียนอื่นๆ ของกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิตและกลุ่มประสพการณ์อื่นๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดารสาสน์พัฒนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 210 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 30 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ใช้เวลาทดลอง 12 คาบ สอนสัปดาห์ละ 4 คาบ รวมเวลา 3 สัปดาห์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 สัตว์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยแต่งขึ้นเองตามกระบวนการสร้างแบบเรียนเชิงวรรณกรรมของหทัย ตันหยง โดยการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้อันเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533) แล้วนำมาคิดเค้าโครงเรื่อง วางโครงเรื่อง สร้างฉาก เหตุการณ์ กำหนดตัวละคร ผู้ก
 เรื่องให้มีแก่นสาระ แนวคิดข้อเท็จจริงที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีจิตสำนึกเชิงจริยธรรม
 โดยนำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะโครงสร้างตามอรรถลักษณะ (Genre) เป็นกระบวนการบรรยาย
 เชิงจินตนาการที่ชี้ให้เห็นปมปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไขและคติสอนใจ เป็นเรื่องราวสั้นๆ มีภาพ
 ประกอบ จนสมบูรณ์ในแต่ละเล่ม ขนาดรูปเล่มเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ความกว้างยาวโดยประมาณ
 5 นิ้ว x 5 นิ้ว

2. ประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม หมายถึง ผลประเมินตามเกณฑ์ที่ใช้
 ประเมินประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นแบบเรียนสำหรับสอนหน่วยที่
 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 สัตว์ โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพไว้ 2 เกณฑ์ ดังนี้

2.1 กำหนดเกณฑ์ไว้ 80 / 80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2537 : 495) 80 ตัวแรก หมายถึง
 ถึงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นรายเล่มโดย
 มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบผล
 สัมฤทธิ์หลังการ เรียนจากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ครบทุกเล่มโดยมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า
 ร้อยละ 80

2.2 เกณฑ์พัฒนาการเรียนของนักเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ที่แสดงถึงความก้าวหน้า
 ในการเรียนของนักเรียน จากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบหลังการเรียนและ
 คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาจากคะแนนสอบหลังการเรียนและคะแนนวัดผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (อรพรรณ พรสีมา. 2530 : 129 –
 130)

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนเชิงวรรณกรรม
4. งานวิจัยเกี่ยวกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

1. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีจุดมุ่งหมายดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 1-7)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว ได้อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ ด้าน

โครงสร้างของหลักสูตรได้จัดหมวดประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มี 5 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหากระบวนการแก้ปัญหาและสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็วในช่วงเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมาก จะเห็นได้ชัดเจนมากในเรื่องระบบการสื่อสารจนกลายเป็นเรื่องของชีวิตประจำวัน การติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้นักคนและสังคมปรับตัวตามไม่ทันและก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาประเทศชาติในหลายด้าน เฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านวัตถุกับด้านจิตใจ การใช้กับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง การที่การศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับวิทยาการสมัยใหม่มากเกินไป จนลืมความสำคัญในเรื่องภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในช่วงที่ผ่านมาครูมักจะเน้นเนื้อหาวิชา มากกว่าที่จะสอนให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา โดยเฉพาะปัญหาของชีวิตและสังคมทำให้นักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ ซึ่งก่อให้เกิด ความยุ่งยากแก่สังคมและประเทศชาติไม่น้อย

โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หลักสูตรรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วย ต่างๆ เริ่มจากตัวเองและสิ่งแวดล้อม แล้วขยายกว้างออกไปตามวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 26-53)

หน่วยที่	ระดับ ป.1 -2	ระดับ ป. 3 - 4	ระดับ ป .5 - 6
1.	สิ่งมีชีวิต	สิ่งมีชีวิต	สิ่งมีชีวิต
2.	ชีวิตในบ้าน	ชีวิตในบ้าน	ชีวิตในบ้าน
3.	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
4.	ชาติไทย	ชาติไทย	ชาติไทย
5.	ข่าว เหตุการณ์ วันสำคัญ การทำมาหากิน		การทำมาหากิน
6.		พลังงานและสารเคมี	พลังงานและสารเคมี
7.		จักรวาลและอวกาศ	จักรวาลและอวกาศ
8.		ข่าว เหตุการณ์ วันสำคัญ	ประเทศเพื่อนบ้าน
9.			ประชากรศึกษา
10.			การเมืองและการปกครอง
11.			ข่าว เหตุการณ์ วันสำคัญ

ภาพรวมของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เน้นทักษะกระบวนการ ต่างจากหลักสูตร พ.ศ. 2521 ซึ่งมีรูปแบบเป็น 3 ส่วน จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด หลักการและเนื้อหา ไม่มีส่วนชี้ให้เห็นกระบวนการ ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ให้มีลักษณะเป็นคำอธิบายสั้นๆ ของแต่ละเรื่องหรือแต่ละหน่วยย่อย สำหรับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ เนื้อหา กระบวนการ จุดประสงค์

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพ ปัญหา กระบวนการแก้ปัญหาและสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

1. มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในด้านสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
4. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
6. มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ
8. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

อัตราเวลาเรียน

อัตราเวลาเรียนตลอดปีของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในทุกระดับชั้นจะคงเดิมดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2	ประมาณ	450 คาบ
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4	ประมาณ	600 คาบ
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6	ประมาณ	750 คาบ

หรือคิดเป็นชั่วโมง (คาบละ 20 นาที) จะเท่ากับ 150, 200 และ 250 ชั่วโมง ตามลำดับ

เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้จัดเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หน่วยย่อย คือ

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

รวบรวมความรู้และข้อปฏิบัติต่างๆ ในด้านการช่วยเหลือตนเอง การมีสุขนิสัยที่ดี การรักษาความสะอาดของร่างกาย การระมัดระวังอุบัติเหตุ แล้วนำมาอภิปราย ชักถาม จัดกลุ่มลำดับเป็นขั้นตอนการปฏิบัติ เปรียบเทียบ ผลดี ผลเสีย ของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามกำหนดเป็นแนวปฏิบัติของตนในการเสริมสร้างสุขภาพ และรายงานผลของการเสริมสร้างสุขภาพต่อกลุ่มเป็นระยะๆ

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสุขภาพของตน สามารถสังเกต วิเคราะห์ ทำนายการเปลี่ยนแปลง และกำหนดวิธีปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในการเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดี มีความชื่นชมต่อการเจริญเติบโตของตน

หน่วยย่อยที่ 2 พืช

สังเกต รวบรวม ลักษณะทั่วไป ส่วนประกอบ และบริเวณที่ขึ้นของพืชรอบๆ ตัว แล้วนำมาอภิปราย ชักถาม จัดกลุ่ม ทดลองเพาะเมล็ด สังเกตการเจริญเติบโต บันทึกและเปรียบเทียบความเจริญเติบโตในสภาพแสงแดด น้ำ และอากาศที่แตกต่างกัน อภิปรายและสรุปผลปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของพืช กำหนดเป็นการปฏิบัติในการบำรุงรักษาพืช

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพืช และการเจริญเติบโตของพืช สามารถสังเกต เปรียบเทียบ วิเคราะห์ ทำนายการเปลี่ยนแปลง และมีนิสัยในการบำรุงรักษาพืช

หน่วยย่อยที่ 3 สัตว์

สังเกต รวบรวม ธรรมชาติทั่วไปของสัตว์เลี้ยงและสัตว์ต่างๆ ที่รู้จัก แล้วนำมาอภิปราย ชักถาม จัดกลุ่ม สังเกต จดบันทึก และอภิปราย สรุปการเจริญเติบโตของสัตว์บางชนิดที่มีขั้นตอนของการเจริญเติบโตที่สังเกตได้ง่าย กำหนดเป็นการปฏิบัติในการดูแลสัตว์เลี้ยง

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสัตว์ และการเจริญเติบโตของสัตว์ สามารถสังเกต เปรียบเทียบ ทำนายการเปลี่ยนแปลงของสัตว์ และมีนิสัยในการดูแลสัตว์เลี้ยง

หน่วยย่อยที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคน สัตว์ และพืช

สังเกต บันทึก รวบรวม ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคน สัตว์ และพืช อภิปรายจัดหมวดหมู่ ลักษณะความสัมพันธ์และผลกระทบของการกระทำของคนที่มีต่อพืชและสัตว์ เสนอข้อมูลการปฏิบัติที่ดีต่อพืชและสัตว์ ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและรายงานความรู้สึกของตนเองต่อการปฏิบัติที่ดี พร้อมทั้งปรับปรุงและเพิ่มพูนการปฏิบัติ

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคน พืช สัตว์ สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์และกำหนดเป็นหลักการ มีความชื่นชมต่อพืชและสัตว์ อนุรักษ์พืชและสัตว์

การจัดระบบการเรียนการสอน

การจัดกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตควรให้มีการยืดหยุ่นได้บ้างตามสภาพของท้องถิ่น คาบเวลาเรียนสำหรับแต่ละเรื่องควรเหมาะสมกับเนื้อหา ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่มีฝึกให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้น ความสนใจของผู้เรียนและควรใช้เวลาให้คุ้มค่าตามหลักสูตรกำหนดไว้ ควรให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ก็เพื่อฝึกทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ในขั้นต่อ ๆ ไป ทั้งในแง่ของการศึกษาเพื่อชีวิตและการแก้ปัญหา การตัดสินใจและการศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้น ดังนั้นเวลาเรียนที่กำหนดจึงควรนำมาใช้เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์อย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 23-24)

การวัดผลและการประเมินในชั้นเรียน

การประเมินผลในชั้นเรียน กระทำได้ 3 ระยะ คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินผลก่อนสอนทุกครั้ง
2. การประเมินผลระหว่างเรียน
3. ประเมินผลรวม

การประเมินผลกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จะเน้นหนักในภาคปฏิบัติและการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิต การประเมินผลมีทั้งการประเมินผลรายบุคคลและส่วนรวม ทั้งนี้เมื่อตรวจสอบดูว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้จริงเพียงใด ดังนั้นความสำเร็จของการประเมินของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงต้องอาศัยการติดตามผลอย่างใกล้ชิดและจริงจังของผู้บริหาร และครูผู้สอนว่าได้ใช้วิธีการประเมินผลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรด้วย (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.2537 : 268-269)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อมแต่ในขณะเดียวกันก็มุ่งรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ โดยมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามสภาพท้องถิ่น ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา กระบวนการแก้ปัญหาและสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนเชิงวรรณกรรม

หนังสือเป็นอุปกรณ์สำคัญยิ่งในการเพิ่มคุณค่าของการศึกษาแก่ผู้อ่าน จะเป็นการวางรากฐานที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์ในภายภาคหน้า การจัดทำหนังสือที่ดีสำหรับเด็กหรือการคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมให้เด็กอ่าน ควรคำนึงถึงความพร้อม ความต้องการ และความสนใจในการอ่านของเด็กเป็นประการสำคัญ และหนังสือที่จัดให้เด็กอ่านควรเป็นหนังสือที่เป็นประโยชน์และให้คุณค่าที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัยด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อาร์บุธนอท (Arbuthnot. 1977 : 6-19) ที่กล่าวว่าการที่เด็กอ่านหนังสือนั้นเกิดขึ้นจากความต้องการพื้นฐานของตัวเด็กนั้นคือ

1. เด็กต้องการที่จะพัฒนาร่างกายให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์
2. เด็กต้องการที่จะรักผู้อื่นและให้ผู้อื่นรักตน
3. เด็กต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา
4. เด็กต้องการภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
5. เด็กต้องการที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกอยากรู้อยากเห็น
6. เด็กต้องการความสวยงามและความเรียบร้อยราบรื่น
7. เด็กต้องการอ่านหนังสือที่ตนชอบ

ในเรื่องความต้องการและความสนใจนี้ รัญจวน อินทรกำแหง (2520 : 24-28) ได้ศึกษาจากบุคคลในวงการหนังสือเด็ก ถึงความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก พอสรุปได้ 6 ประการคือ

1. ความต้องการที่จะรักและได้รับความรัก เด็กจะหาสิ่งที่มาชดเชยเมื่อรู้สึกว่าเขาขาดในเรื่องนี้
2. ความต้องการให้สังคมยอมรับ เป็นผู้ได้รับการต้อนรับในทุกหนทุกแห่งจะปลื้มปิติและชื่นบาน
3. ความต้องการความมั่นคง ซึ่งนำความอบอุ่นมาสู่จิตใจและความรู้สึก
4. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและเกิดความมั่นใจในตนเอง
5. ความต้องการการเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ การเปลี่ยนแปลงมีผลทางด้านจิตใจ ทำให้ชีวิตสดใส
6. ความต้องการความสุขจากสิ่งอันเป็นสุนทรีย์ สิ่งอันเป็นความงาม ประณีตหรือศิลปะ อันตระการตาสามารถก่อให้เกิดความใสสะอาด ความเบิกบาน ความอิมใจซึ่งปรากฏ "รูป" ในห้วงความคิดและความรู้สึกของแต่ละคนได้

ในการทำงานเดียวกันนี้ ประภาพันธุ์ กรโกสิยกาจ (2527 : 109-121) ได้กล่าวถึงความสนใจของเด็ก สิ่งที่เด็กชอบ สิ่งที่เด็กต้องการ และรสนิยมของเด็กในการอ่านหนังสือคือ

และนอกจากนี้ แนวความคิดของ ปราณี เชียงทอง (2526 : 77-88) ในด้านความต้องการและความสนใจของเด็ก กล่าวไว้ว่า ความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคนจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมทางบ้านของเด็ก เด็กมีความต้องการต่างๆ ไปคล้ายคลึงกันทั้งในด้านร่างกายและอารมณ์ ความต้องการทั่วไปของเด็กมีดังนี้

1. ต้องการความรัก ทั้งเป็นผู้ถูกรัก
2. ต้องการความมั่นคง และความมีสุขภาพดี
3. ต้องการความเป็นเจ้าของ
4. ต้องการความสำเร็จ
5. ต้องการความเปลี่ยนแปลง และความแปลกใหม่ ตามความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็ก
6. ต้องการความรักสวຍรักงาม

7. ต้องการหนังสือดีเพื่อเป็นอาหารสมองและอาหารใจ

เด็กวัย 6-7 ปี ต้องการความอิสระ ชอบเรื่องที่มีการเคลื่อนไหว เต็มไปด้วยกริยาอาการ การกระทำต่าง ๆ อยากรู้อยากเห็นเป็นไปของโลกนอกเหนือจากที่เคยรู้จักและเคยพบเห็น

วัยต่อมา อายุประมาณ 7-9 ปี ต้องการรู้และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น อยากรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สิ่งแปลกใหม่ ชอบเรื่องผจญภัย และเรื่องตลกขบขัน

เด็กวัย 9-11 ปี ต้องการความกระฉ่างเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องการความเข้าใจเรื่องเพศและความเป็นไปของชีวิตครอบครัว (สมหมาย เชื้อพงศ์ 2533 :13)

วรรณกรรมเด็กเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจึงมีความแตกต่างกับวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้คนที่โตไปวรรณกรรมสำหรับเด็กจึงเป็นหนังสือที่เด็กต้องการอ่าน จากรายงานการสัมมนาของคณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมขององค์การการศึกษาสหประชาชาติ และสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย สรุปลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. โครงสร้างเป็นเรื่องสั้น เน้นความคิดรวบยอดเดี่ยวไม่ซับซ้อน มีตัวละครน้อยตัวสำหรับเด็กวัยต้น ๆ และเพิ่มความซับซ้อนขึ้นบ้างสำหรับเด็กโต
2. มีภาพประกอบและเป็นภาพที่มีสีสัน มีชีวิตชีวา มีการเน้นภาพในเด็กวัยต้น ๆ และภาพน้อยลงในเด็กโตวัยหลัง
3. ใช้ภาษาสำหรับเด็กโดยเฉพาะเด็กวัยต้น ๆ ใช้ภาษาง่าย ลักษณะกึ่งแบบแผน และเพิ่มภาษาแบบแผนมากขึ้นในเด็กโต
4. ใช้ภาพพจน์และสื่อความหมายตามวัยของเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องแวดล้อมใกล้ตัวเด็กที่แตกต่างกับผู้ใหญ่โดยสิ้นเชิง
5. สาระเนื้อหาเป็นแนวคิดกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง หลีกเลี่ยงการ "สั่งสอน" หรือสร้างกรอบบังคับให้ทำตามคำสอนของผู้ใหญ่
6. เน้นสาระความเป็นความจริงไม่หลอกเด็ก แต่แฝงไว้ด้วยศิลปะของการนำเสนอแบบเสริมสร้างจินตนาการ ซึ่งทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยตัวของเด็กเอง
7. มีเป้าหมายสำคัญก็คือการสร้างเสริมทักษะการอ่านและเป็นสื่อพัฒนาภาษาของเด็ก

8. สมองอารมณ์ ทั้งทางด้านความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละวัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มุ่งนำเสนอความสนุกเพลิดเพลินเจริญใจ ซึ่งเป็นแนววรรณกรรมแบบสำรวล (Comedy) เป็นส่วนใหญ่
9. มีรูปเล่มและความยาวของเนื้อหาพอเหมาะ กะทัดรัด เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย และสิ่งที่ต้องให้แก่เด็กคือ การเน้นการจัดพิมพ์ที่ประณีตงดงาม แม้จะลงทุนสูงก็เป็นสิ่งที่น่ากระทำเพราะมีผลคุ้มค่าต่อประเทศชาติ

ลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็กดังกล่าวนี้เป็นเพียงสรุปซึ่งผู้ศึกษาการวิจารณ์วรรณกรรมควรจะศึกษาความลุ่มลึกในเอกสารอ้างอิงอย่างจริงจัง

ความหลากหลายในรูปแบบของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

หทัย ดันหยง (2529 : 12) กล่าวไว้ในเอกสารประกอบคำบรรยายว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กมีมาแต่โบราณ หรือเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับวรรณกรรมทั่วไป บ้างก็เป็นมุขปาฐะ (Verbal) กล่าวคือ จดจำสืบทอดเป็นมรดกวัฒนธรรมต่อเนื่องกันมาโดยไม่มีการบันทึก อาจอยู่ในรูปแบบคติชาวบ้าน (Folklore) เป็นต้น บ้างก็เป็นอมุขปาฐะ (Non-verbal) ซึ่งมีการรวบรวมบันทึกกันแต่โบราณ อย่างเช่น นิทานพื้นบ้าน (Folk Tale) และ นิทานพื้นเมือง (Legend) อย่างไรก็ตามวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นอันมากยังอยู่ในรูปของปริวรรณกรรม (Paraliterature) คือปะปนแฝงอยู่ในศิลปะอย่างอื่น ๆ อย่างเช่น เพลงเด็ก จิตรกรรมฝาผนัง กลอนชาวบ้าน เป็นต้น วรรณกรรมเหล่านี้มีพื้นฐานคตินิยมทุกด้าน เช่นเดียวกับวรรณกรรมผู้ใหญ่ กล่าวคือ มีทั้งที่เป็นอนุรักษนิยม (Classic) จิตนิยม (Idealistic) สัจนิยม (Realistic) พิศวาสนิยม (Romantic) และธรรมชาตินิยม (Naturalistic) ซึ่งจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. จำแนกโดยประเภททั่ว ๆ ไป 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 หนังสืออ่านสำหรับเด็กทั่วไป ได้แก่

- (1) บันเทิงคดี (Fiction)
- (2) สารคดี (Non-Fiction)
- (3) หนังสือพิมพ์เด็ก (Children 's Newspaper)
- (4) นิตยสาร (Children 's Magazine)
- (5) หนังสือภาพเรื่องราว (Comic)
- (6) หนังสือการ์ตูน (Cartoon)

กลุ่มที่ 2 วรรณกรรมสำหรับเด็ก ได้แก่

- (1) วรรณกรรมดั้งเดิม พื้นฐานคติชาวบ้าน
- (2) วรรณกรรมถ่ายทอด เน้นมรดกวัฒนธรรม
- (3) วรรณกรรมกวีนิพนธ์ ลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรอง
- (4) วรรณกรรมเนื้อหา จำแนกเป็นสารคดีและบันเทิงคดี
- (5) วรรณกรรมวิทยาศาสตร์ เน้นจินตนาการทางวิทยาศาสตร์
- (6) วรรณกรรมจริยศาสตร์ เน้นศีลธรรม จริยธรรม
- (7) วรรณกรรมร่วมสมัย บ่งบอกความสัมพันธ์เชื่อมต่อกาลเวลา
ยุคสมัย

กลุ่มที่ 3 หนังสือแบบเรียน ได้แก่

- (1) ตำราเรียน (Higher Texts)
- (2) แบบเรียนมาตรฐาน (Basal Texts)
- (3) แบบเรียนเสริมมาตรฐาน (Co-basal Texts)
- (4) แบบเรียนเลือก (Selected Texts)
- (5) หนังสือกึ่งแบบเรียน (Semi – Texts)
- (6) หนังสืออ่านประกอบ (Supplementary Texts)
- (7) แบบเรียนอัตลักษณ์ (Self – Texts)

2. จำแนกโดยเนื้อหาของกลุ่มที่ 1 หนังสืออ่านสำหรับเด็กซึ่งวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ปรากฏปริมาณมาก 2 ประเภท

2.1 ประเภทบันเทิงคดี (Fiction) ได้แก่

- (1) การ์ตูน (Cartoon)
- (2) หนังสือภาพเรื่องราว(Comic)
- (3) นิทาน (Tale)
- (4) นิยาย (Story)
- (5) ละครเด็ก (Children 's Drama)
- (6) ร้อยกรองเด็ก (Children 's Poetry)
- (7) เพลงเด็ก (Children 's Song)

- (8) คติชาวบ้าน (Folklore)
- (9) หนังสือภาพมิติ (Pop-up books)

2.2 ประเภทสารคดี (Non-fiction)

- (1) เรื่องสั้น (Short Story)
- (2) อรรถคดี (Descriptive)
- (3) ความเรียง (Essay)
- (4) ชีวิตประวัติ (Biography)
- (5) อนุทิน (Diary)
- (6) สารคดีภาพ (Comic Feature)
- (7) ปกิณกะ (Miscellany)
- (8) มโนสาร (Filler)
- (9) สารคดีล้อเลียน (Parody)

3. จำแนกโดยรูปแบบของกลุ่มที่ 1 หนังสือสำหรับเด็กที่นิยมนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน คือ นิทาน ซึ่งเน้นสัจธรรมและนิยามเน้นจินตนาการ คือ

3.1 ประเภทนิทาน ได้แก่

- (1) นิทานชาวบ้าน (Folk Tale)
- (2) นิทานพื้นเมือง (Legend)
- (3) นิทานสัตว์ (Fable) ซึ่งปัจจุบันเรียกว่านิทานสัตว์พูดได้ (Talking Beast Story)
- (4) นิทานชวนขัน (Jest)
- (5) นิทานชาดก (Religious Story)
- (6) นิทานเพลง (Singing Tale)
- (7) นิทานกลอน (Jingle Tale)
- (8) นิทานโกหก (Tall Tale)
- (9) นิทานไม่รู้จบ (Cumulative Tale)
- (10) นิทานเล่นลิ้น (Tongue Twister)
- (11) นิทานสามเส้า (Triangle Tale)

3.2 ประเภทนิยาย ได้แก่

- (1) เทพนิยาย (Myth)
- (2) นิยายปรัมปรา (Fairy Tale)
- (3) นิยายชวนฝัน (Fantastic Story)
- (4) นิยายผจญภัย (Adventure Story)
- (5) นิยายวิทยาศาสตร์ (Science Story)
- (6) นิยายโกหก (Fib Story)
- (7) นิยายศาสนา (Jatakas)
- (8) นิยายเขาและเธอ (He and She Story)
- (9) นิยายกระทบกระเทียบ (Satire Story)
- (10) นิยายขวางโลก (Thwort Story)
- (11) นิยายสืบสวน (Detective Story)

ทั้งนี้การแบ่งเรื่องสั้นเป็นนิทานนิยายดังกล่าวนี้ บางครั้งก็สามารถแบ่งได้ชัดเจนแต่บางเรื่องแบ่งได้ไม่ชัดเจนว่าจะเป็นนิทาน หรือนิยาย ดังนั้น คำว่านิทาน หรือนิยายฝรั่งก็ใช้คำ ว่า Tale บ้าง Story บ้างปะปนกัน จักวินิจฉัยว่าเป็นนิทาน หรือนิยายก็ด้วยวิธีวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณกรรม

4. จำแนกโดยประเภทของกลุ่มที่ 2 หนังสือประเภทวรรณกรรมสำหรับเด็กเน้น

เฉพาะคติชาวบ้านกับกวีนิพนธ์ คือ

4.1 ประเภทคติชาวบ้าน ได้แก่

(1) ลักษณะคติชาวบ้านแบบศิลปะวาจา (Verbal Art) ได้แก่ ภาษิต คติพจน์ ไหวหาร คำคม คำขวัญ คำพังเพย แผล่ คำร้อง คำเห่กล่อม ฯลฯ

(2) ลักษณะคติชาวบ้านแบบวรรณศิลป์ (Literal Art) ได้แก่ นิทาน นิยาย ร้อยกรอง บทกล่อม บทเห่ เพลงเด็ก บทสั้กว่า บทแผล่ บทละคร แบบเรียนโบราณ ฯลฯ

(3) ลักษณะคติชาวบ้านแบบวรรณศิลป์สาริต (Action Art) ได้แก่ ละคร ลิเก โขน หนัง ลำตัด เพลงพื้นเมือง เพลงเรือ ละครหุ่น การละเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ

4.2 ประเภทกวีนิพนธ์ ได้แก่

(1) ลักษณะกวีนิพนธ์แบบร้อยแก้ว (Prose) ได้แก่ เรื่องสั้น นิทาน นิยาย นวนิยาย อนุทิน ความเรียง สุนทรพจน์ บทความ ฯลฯ

(2) ลักษณะกวีนิพนธ์แบบร้อยกรอง (Poetry) ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต ลำนำ สักวา เสภา เพลง ฯลฯ

(3) ลักษณะกวีนิพนธ์แบบสากล (Universal Literature) จำแนกวรรณกรรมออกเป็น महाकाพย์ (Epics) ร้อยกรองสั้น (Lyrics) กวีคดีธรรม (Didactics) นิทานบทกลอน (Ballads) กวีพิศวาส (Romantics) ปรีววรรณกรรม (Paraliterature) วรรณกรรมร่วมสมัย (Contemporary Literature)

5. วรรณกรรมประเภทหนังสือแบบเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ 3 มีลักษณะต่าง ๆ คือ

1. ประเภทเป็นแบบเรียนเต็มรูป เป็นแบบเรียนที่ดี นับว่ามีคุณลักษณะเป็นวรรณกรรมได้ ดังเช่นแบบเรียนจินตนิมิต ตำราบางเล่ม นิทาน นวนิยายบางเรื่อง ฯลฯ
2. ประเภทวรรณกรรมทั่ว ๆ ไป ที่นำมาใช้เป็นแบบเรียนอาจจะเต็มเรื่อง ตัดตอน คัดลอกบางตอนผสมผสานกัน นำมาเรียนเรื่องใหม่ ให้เหมาะสมที่จะใช้สอนใช้เรียน
3. ประเภทวรรณกรรมที่ใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ ซึ่งปัจจุบันนำมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ กันตามแต่นิยามการใช้ เช่น หนังสือเสริมทักษะ หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสือเสริมความสนใจหนังสือส่งเสริมความบันเทิง ฯลฯ

ข้อที่จะต้องตระหนักในการสร้างหรือจัดวรรณกรรมประเภทหนังสือแบบเรียนก็คือ หนังสือแบบเรียนทุกเล่มจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและการสอนที่สนองเป้าประสงค์ทางการศึกษา และแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งจัดการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น หนังสือแบบเรียนทุกเล่มจึงเน้นคุณลักษณะที่จะต้องสนองและสนับสนุนปณิธานและอุดมการณ์แห่งชาติ อันหมายถึงความมีเอกภาพ เอกลักษณะ และเอกราชของชาติ (สนั่น มีชั้นหมาก 2537 : 28)

เด็กเล็กที่มีลักษณะช่างคิดชวนฝัน เป็นวัยแห่งจินตนาการจึงมักมีหนังสือประเภทชวนฝัน (Fantastic stories) และนิทานสัตว์พูดได้ (Fables) ให้เด็กอ่านเพื่อส่งเสริมจินตนาการของเด็ก แนวคิดเช่นนี้เคยมีข้อสอบถกเถียงโต้แย้งระหว่างนักจิตวิทยา และนักปรัชญาสมัยก่อนเป็นอันมาก เช่น Rousseau เห็นว่าเรื่องชวนฝันเป็นสิ่งเหลวไหลไร้สาระในขณะที่ John Locke เห็นว่าเรื่องชวนฝันเป็นการส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็เคยคิดอย่าง Rousseau ว่าเรื่องทำนองนี้เป็นเรื่องหลอกลวงเด็ก แต่ในปัจจุบันถือเป็นเรื่องปกติวิสัยของเด็กในวันนี้ เมื่อวัยของเด็กเปลี่ยนแปลง เรื่องชวนฝันก็จะเปลี่ยนแปลงไปสู่เรื่องจริงจัง นักเขียน

หนังสือชวนฝันสำหรับเด็กยอมรับว่าเขาเขียนลออกเด็กจริง แต่มิได้หลอกลวง เป็นเพียงหลอกล่อ
 ไร้ใจ จูงใจให้เด็กพัฒนาความคิดด้วยจินตนาการ หนังสือสำหรับเด็กในวัยนี้ ประโยคที่มีความ
 ยาวไม่ควรเกิน 8 – 10 คำ

ช่วงอายุของเด็กเล็ก จาก 5 ขวบถึง 8 ขวบ ย่อมห่างกันพอสมควร การแต่งหนังสือ
 เด็กจึงควรจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- หนังสือสำหรับเด็กวัย 4-5-6 ขวบ
- หนังสือชวนฝันและนิทานสัตว์
- ชอบเสียงร้องทำนองเท่กล่อม
- สนใจถ้อยคำใหม่ ๆ ที่ยากขึ้น
- ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาที่ใช้ในบ้านของเด็กเป็นภาษาที่ควรใช้เขียนหนังสือ
- หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-7 ขวบ
- เด็กอ่านโดยอิสระได้
- หนังสือชวนฝันเริ่มมีโครงสร้างที่ยากขึ้นเล็กน้อย
- คำศัพท์ยังใช้อยู่ในวงจำกัด ไม่ลึกซึ้ง และยังอยู่ใกล้ตัวเด็ก
- เป็นหนังสือประเภทบันเทิงใจ
- เริ่มอ่านสารคดีบ้างแล้ว
- หนังสือสำหรับเด็กวัย 7 – 8 ขวบ
- อ่านอย่างอิสระ ทำท่าอย่างผู้ใหญ่อ่าน
- ยังชอบหนังสือประเภทชวนฝัน
- เริ่มชอบอ่านนิทานชาวบ้านและนิทานพื้นเมือง
- โครงสร้างหนังสือเริ่มซับซ้อน
- เปลี่ยนแปลงจากลักษณะชอบฟังมาสู่ลักษณะที่ชอบอ่านอย่างแท้จริง
- ภาษาประกอบภาพเริ่มผูกเป็นประโยคง่าย ๆ ลื่น ๆ

คาร์ลเซ็น (หทัย ตันหยง. 2532 : 111; อ้างอิงมาจาก Carlsen. n.d.) ได้ศึกษากลุ่ม
 ตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ระดับ 4-12 พบว่าความสนใจในการอ่านของเด็ก
 ชายหญิงจะต่างกันเห็นได้ชัดในระดับ 8 ในระดับนี้เด็กชายจะชอบเรื่องวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์
 ส่วนเด็กหญิงจะเลือกอ่านเรื่องเกี่ยวกับบ้าน โรงเรียน รวมทั้งนวนิยาย

ผลการศึกษาด้านความสนใจอ่านหนังสือของเด็กในชนบทกับในกรุง จากหนังสือที่ใช้จำนวนของเด็กเปรียบเทียบกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ สุนาภ นิมิธ มุทรากุล (2520 : บทคัดย่อ) ปรากฏว่า เด็กในชนบทสนใจอ่านหนังสือจำนวนเด็กสูงกว่าหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียน เด็กในกรุงสนใจอ่านหนังสือทั้งสองจำนวนไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ สุ นีรัตน์ ภิรมย์นาม (2519 : 50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสนใจจากการอ่านหนังสือที่ใช้จำนวนของเด็กชั้น ป.4 ในชนบทกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนปรากฏว่าเด็กในชนบทมีความสนใจอ่านหนังสือจำนวนเด็กสูงกว่าหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนและสูงกว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร

วิลสัน และคนอื่น ๆ (หทัย ดันหยง. 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Wilson and others. n.d.) ได้ศึกษาลักษณะนิสัยในการอ่านของเด็กโดยใช้สื่อวรรณกรรมร่วมสมัยปรากฏว่าวรรณกรรมร่วมสมัยช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการ และธรรมชาติของภาษามากยิ่งขึ้น เข้าใจการใช้ศัพท์ อ่านได้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการอ่านและเห็นความสำคัญของการอ่าน สนใจอ่านสามารถที่จะอ่านหนังสือได้เป็นกิจนิสัย

จากคำกล่าวของ บันลือ พุกกระวัน (2521 : 1) ได้กล่าวว่าวรรณกรรม หมายถึงงานอันเกี่ยวกับหนังสือที่จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี โดยที่ผู้เขียนต้องการที่จะสอน ชี้นำความคิดต่าง ๆ มายังผู้อ่านอย่างมีรูปแบบ และมุ่งให้ความรู้ ช่วยขยายประสบการณ์ของเด็กผู้อ่านอีกด้วย ซึ่งมีความหมายเดียวกับหทัย ดันหยง (2529 : 12) ว่าหนังสือสำหรับเด็กที่ดีมีคุณภาพ ย่อมมีลักษณะเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นแหล่งสร้างสรรค์ ให้เกิดคุณค่าทางศิลปกรรม ให้ประโยชน์แก่การศึกษาเล่าเรียนของเด็ก ปราณี เชียงทอง (2536 : 6) ได้ให้ข้อสนับสนุนเช่นเดียวกันคือวรรณกรรมสำหรับเด็กหรือหนังสือสำหรับเด็กนับเป็นศิลปะอย่างหนึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตมากกว่าศิลปะใด ๆ เพราะเป็นศิลปะที่สร้างด้วยวัตถุดิบที่เป็นธรรมชาติและประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์และตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้น และใช้ภาษาเป็นเครื่องถ่ายทอดมายังผู้อ่าน

หนังสือสำหรับเด็กควรจะแตกต่างจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ทุก ๆ รูปแบบเนื่องจากวัยประสบการณ์ และองค์ประกอบหลายด้าน แม้ในช่วงวัยเด็กก็มีหลายระดับอายุเช่นกันดังที่ จวีวรรณ คูหาภินัน (2527:15) แบ่งประเภทของหนังสือออกเป็น 5 ระดับ ตามวัยของเด็กดังนี้

1. วัยแรกเกิด - 3 ขวบ เป็นวัยที่เด็กอ่านหนังสือไม่ออก แต่ก็สนใจดูรูปภาพหรือสัมผัสได้
2. วัย 3-6 ปี เป็นหนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน

3. วัย 6 – 11 ปี เป็นหนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา
4. วัย 11 – 14 ปี เป็นหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ประเภทสารคดี และ

บันเทิงคดี

5. วัย 14 – 17 ปี เป็นหนังสือสำหรับวัยรุ่น

หทัย ดั้ยหยง (2529 : 63) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กมีบ่อเกิดเช่นเดียวกับหนังสือทั่วไป แต่โดยลักษณะเฉพาะตัวเป็นหนังสือที่มุ่งสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของเด็ก การใช้ภาษาและรูปแบบเนื้อหาเหมาะสำหรับเด็กแต่ละวัย อาจจำแนกออกเป็นประเภทดังนี้

1. หนังสือสำหรับเด็กทั่วไป
2. หนังสือสำหรับเด็กประเภทวรรณกรรมหรือวรรณกรรมสำหรับเด็ก
3. หนังสือสำหรับเด็กเพื่อการศึกษาเล่าเรียน

ปราณี เชียงทอง (2526 : 55-76) ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือภาพ เป็นหนังสือที่มีรูปภาพเป็นส่วนอธิบายเรื่อง สำหรับเด็กเล็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้ แต่เด็กสามารถอ่านเรื่องจากภาพ หรือผู้ใหญ่อ่านเรื่องให้ฟัง
2. บทเห่กล่อม บทเด็กและบทกลอน บทกลอนกล่อมเด็กเป็นบทกลอนที่หลังไหลมาจากอารมณ์ โดยไม่ได้คิดตกแต่งให้มีความประณีตแต่อย่างใด เป็นการผูกคำให้สัมผัสคล้องจองกันไปเรื่อย ๆ
3. หนังสือนิทานต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่ความต้องการของเด็กเป็นอันมาก จุดประสงค์ในการเล่านิทานคือ ต้องการเครื่องบันเทิงในยามว่าง เป็นคติสอนใน สอนศีลธรรมและความประพฤติต่าง ๆ
4. นวนิยายสำหรับเด็ก เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เช่นเดียวกับนวนิยายผู้ใหญ่ต่างกันที่ตัวละครอ่านเป็นเด็ก ปัญหาต่าง ๆ ที่ตัวละครประสบก็เป็นปัญหาของเด็ก
5. หนังสือสารคดี เป็นหนังสือที่ให้ความรู้และข้อเท็จจริง เป็นสำคัญ เนื้อหาสาระต่าง ๆ ไม่ละเอียดซึ่งจนเกินกว่าที่เด็กจะเข้าใจได้
6. หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่ช่วยในการเรียนและการค้นคว้า

7. หนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือที่เด็กต้องเรียน เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในโรงเรียน
8. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่เพิ่มหรือประกอบหนังสือแบบเรียนให้สมบูรณ์เป็นหนังสือที่เขียนอ่านเพลิดเพลินกว่าหนังสือแบบเรียน
9. หนังสือพิมพ์และวารสาร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เด็กควรมีโอกาสอ่านเพื่อที่จะได้ทราบความเป็นไปของโลก และเหตุการณ์ทั่วโลก

มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถทางการอ่านของนักเรียนโดย ฟิลลิป (หทัย ต้นหยง, 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Phillips, n.d.) ทดลองกับกลุ่มประชากรเป็นนักเรียน 6 ชั้นเรียน ในรัฐนิวฟาวด์แลนด์ ปรากฏว่า กลุ่มทดลองซึ่งใช้สื่อวรรณกรรมมีพัฒนาการทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้ใช้สื่อวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมสำหรับเด็ก มุ่งให้เป็นแหล่งสร้างสรรค์ ให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษา มีคุณค่าแก่การดำรงชีวิต โดยอาศัยภาษาเป็นเครื่องถ่ายทอดมายังผู้อ่าน ตามสมควรแก่วัย ความสนใจ และความต้องการ หนังสือสำหรับเด็กควรสร้างขึ้นอย่างเหมาะสมกับระดับอายุ ความสนใจ และความต้องการของพวกเขา แยกออกจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ เพราะมีความแตกต่างกันในทุก ๆ รูปแบบ

การจำแนกกลุ่มหนังสือตามระดับของนักเรียน

ความสนใจและความต้องการอ่านหนังสือของเด็กส่วนหนึ่งเกิดจากแรงจูงใจของหนังสือต่าง ๆ ที่แสดงออกมาให้เด็กได้เห็นถึงความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของเขา เป็นสิ่งแปลกใหม่และมีความหมายเด็กมีความถนัดและมีประสบการณ์มาบ้าง ความพร้อมในการอ่านของเด็กแต่ละวัยจึงแตกต่างกันออกไปตามที่ ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 23 – 26) กล่าวว่าความพร้อมในการอ่านหนังสือของเด็กเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ ตัวของเด็กเอง ประกอบด้วย ความพร้อมทางร่างกาย สมอง อารมณ์ และทางวิชาการ อีกประการหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมตัวเด็ก ประกอบด้วย บุคคล วัสดุการอ่าน สภาพสังคมและเศรษฐกิจ เหตุการณ์ต่าง ๆ เวลาและโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ หทัย ต้นหยง (2529 : 48-49) กล่าวไว้ว่า ป่อเกิดแห่งความพร้อมของเด็ก ประกอบด้วย บุคคลแวดล้อม สื่อมวลชน สภาพของสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพทางวัฒนธรรม ปัจจัยแห่งความพร้อมในการอ่านหนังสือของเด็กประกอบด้วย

1. ปัจจัยทางร่างกาย
  - สายตา กล้ามเนื้อตา การมองเห็น รูปทรง
  - การได้ยิน การเก็บมโนทัศน์จากเรื่องที่ได้ฟัง
  - ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ
2. ปัจจัยทางสติปัญญา
  - ความจำและความเข้าใจ
  - มโนทัศน์ การรับรู้ และการสรุปความ
  - ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์
  - การตัดสินใจทั้งรับและได้ตอบ
  - ความสามารถในการทบทวนและประเมินค่า
3. ปัจจัยทางการใช้ภาษา
  - ประสบการณ์ในการพูดและการฟัง
  - ประสบการณ์ในการอ่านและการเขียน
4. ปัจจัยทางจิตใจและอารมณ์
  - ความอบอุ่น ความมั่นคงในจิตใจ
  - ความต้องการและความสนใจ
  - จินตนาการและความใฝ่ฝัน
  - สภาพการร่วมกลุ่ม หมู่ คณะ
  - ค่านิยม และรูปแบบที่ได้พบเห็น

การสร้างแรงจูงใจให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อหนังสือที่นักเรียนหยิบขึ้นมาอ่าน เป็นการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน จึงควรจำแนกกลุ่มหนังสือตามความสนใจ ความต้องการและความพร้อมของเด็กตามระดับชั้นเรียนออกเป็น 3 ระดับดังนี้

เด็กเล็ก ระดับชั้นเรียน ป. 1-2

เด็กโต ระดับชั้นเรียน ป. 3-4

เด็กโตตอนปลาย ระดับชั้นเรียน ป. 5-6

เด็กเล็ก ลักษณะของหนังสือที่จูงใจหรือเชิญชวนให้เด็กหยิบอ่าน มีดังนี้

ปก เป็นปกแข็ง มีสีสวยสดใส ประเภทแม่สี อาบพลาสติกหรืออบน้ำมัน
ชื่อเรื่อง เป็นชื่อที่ให้ความหมายสมบูรณ์ เช่น บ้านเล็กริมบึง หรือชื่อเรื่องที่เป็นชื่อของสัตว์ เช่น โรงเรียนครุฑกฐก และมีคำว่า "ลูก" หรือ "พิเศษ" เช่น ลูกหมีเป็นหวัด หรือ แปรงพิเศษ ตัวอักษรชื่อเรื่องขนาดใหญ่ ชัดเจน อ่านง่าย

ภาพประกอบ เป็นภาพการ์ตูน ภาพเขียน หรือภาพถ่าย ที่ถ่ายทอดตามความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ดูง่าย ไม่ซับซ้อน สวยงามมีชีวิตชีวา

ชื่อผู้แต่ง เด็กในวัยนี้ไม่ให้ความสนใจผู้แต่งเลย

รูปเล่ม หนังสือเป็นรูปทรงมีมิติตามเนื้อเรื่อง ขนาด 8 หน้ายก การเย็บเล่มแข็งแรงความยาวของเนื้อเรื่องไม่เกิน 12 หน้า

เนื้อเรื่อง ชอบเรื่องนิทานที่สนุก ขบขัน มีจินตนาการเป็นเจ้าหญิง เจ้าชาย แม่คนนางฟ้า หรือเป็นลูกสัตว์ที่เก่งกล้า สามารถฉลาดมีไหวพริบในการแก้ปัญหา มุ่งเน้นมโนทัศน์เดียว ไม่ซับซ้อน

ภาษา เป็นภาษาพูดสั้น ๆ ง่าย ๆ เป็นภาษาที่ใช้ในบ้านหรือใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก

สรุปได้ว่า ความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็ก มุ่งสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ ความปลอดภัย ความมั่นคง และความสุขในความสำเร็จของชีวิต หนังสือสำหรับเด็กจึงเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์จินตนาการ วางพื้นฐานของชีวิต พร้อมทั้งจะส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน

หนังสือที่จะมีลักษณะเป็นหนังสือที่ดีสำหรับเด็กนั้นมีปัจจัยประกอบหลายประการด้วยกันตามที่ หทัย ตันหยง (2534 : 85-86) กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กหรือวรรณกรรมสำหรับเด็กควรสร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีโครงสร้าง มีกลไก เคลื่อนไหวก่อให้เกิดชีวิตชีวา อารมณ์เปรียบได้กับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตทั้งหมด วรรณกรรมที่สร้างพลังความคิดทำให้วรรณกรรมเป็นเรื่องเป็นราวมีชีวิตชีวาอ่าน เรียกว่าวรรณกรรมนั้นมีลมปราณ ควรมีลักษณะดังนี้

1. รูปแบบเคลื่อนไหว ซึ่งมีปฏิริยาตอบสนองอารมณ์ของผู้อ่าน มีตัวแสดงแบบมีชีวิต มีอารมณ์ ทุกข์ สุข ที่ผู้อ่านสัมผัสได้ด้วยจิตใจ
2. อารมณ์ของเรื่องมีพลังเป็นตัวกระทำ สร้างจิตสำนึกใหม่ให้แก่ผู้อ่าน มองเห็นช่องทาง แนวประพฤติปฏิบัติ โนม่น้าว ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อ่านได้

3. สร้างภาพพจน์ ให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน ทำให้เกิดพิจารณา วิเคราะห์ศึกษา เปรียบเทียบ วินิจฉัยหรือตัดสินใจสรุปรวบยอด สร้างหลักการ ดำเนินชีวิตของตนได้

4. ปมและเงื่อนงำ ในวรรณกรรมเป็นเสมือนห้องเรียนเล็ก ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านค้นพบวิธีคิดคล้อย แก้ปมปัญหา ปมวรรณกรรมจึงเป็นบทบาทฝึกหัดให้สมองคิด ลับสมองให้มีความเฉียบคม คิดล้าลึกทำทนาย

5. สีสันที่ประจักษ์ วรรณกรรมย่อมมีสีสัน เกิดขึ้นอย่างประจักษ์ชัด ประจักษ์จริง คือ วรรณกรรมมีตัวตนปรากฏภาพพจน์ให้เห็นชัด ประจักษ์ใจ ใจผู้อ่านยอมรับว่าวรรณกรรมนั้น เกิดเป็นเรื่องราว อ่านได้ แปลความหมาย ดีความออกไป ประจักษ์ตา สัมผัสได้ด้วยตาแสดงออก เป็นรูปลักษณะให้เห็นสีสันที่ประจักษ์เช่นอยู่ในสภาวะของวรรณกรรม มีทั้งรสอลังการ และคุณากร

ปัจจัยที่ประกอบขึ้นเป็นลักษณะของหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก ดังที่ รัตพร ชังธาดา (2531 : 39-46) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วมีองค์ประกอบอยู่ 4 ประการคือ เรื่องดี ภาษาดี ภาพประกอบดี และรูปเล่มดี

เรื่องดี มีองค์ประกอบทำให้เรื่องดีคือ มีแนวคิดที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของเด็กมีโครงเรื่องเหมาะสมกับแนวคิด สั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีตัวละคร ฉาก บรรยากาศและกาลเวลาเหมาะสม เนื้อหาสนองความต้องการและความสนใจตามวัยมีคุณค่าช่วยเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม การดำเนินเรื่องรวดเร็วน่าสนใจ ชวนติดตาม

การใช้ภาษาดี มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาคือ คำและสำนวนภาษา การใช้คำ ควรสุภาพ ตรงไปตรงมา สำนวนภาษา ถูกต้องตามหลักภาษา สั้น ๆ ความยากง่ายพอเหมาะไม่ วกวน คลุมเครือ

ภาพประกอบดี ควรมีลักษณะของภาพที่มีชีวิตชีวา ก่อให้เกิดจินตนาการ สอดคล้องกับเนื้อหา ขนาด และปริมาณเหมาะสมตามวัย สีสดใส ตรงตามความเป็นจริง

รูปเล่มดี คือมีรูปเล่มหรือรูปทรงที่น่าสนใจ ดึงดูดใจให้หยิบอ่าน แข็งแรงทนทานขนาด และปริมาณของตัวหนังสือเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและความสนใจของเด็ก ใช้วัสดุคุณภาพดี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของหนังสือเหล่านี้ สอดคล้องกับความคิดของ ปราณีย์ เชียงทอง (2526 : 6-7) ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กว่า ควรมีลักษณะดังนี้

1. ตรงกับความสนใจของเด็ก เป็นเรื่องสนุก ส่งเสริมจินตนาการพร้อมกับให้ความมั่นใจ สนองอารมณ์ที่ปรารถนา ทำให้เกิดความภูมิใจ และส่งเสริมความรู้

2. คำโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีแนวของเรื่องเด่นชัด เด็กเข้าใจได้ง่าย
3. สำนวนภาษา เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา บรรยายเท่าที่จำเป็นจริง ๆ
4. ภาพประกอบ เด็กชอบอ่านด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ภาพควรมีความเคลื่อนไหว เป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับเรื่องและอธิบายเรื่องได้
5. รูปเล่ม มีลักษณะดูใจ ขนาดกระทัดรัดเหมาะมือเด็ก ทนทานต่อการจับต้องการพิมพ์ชัดเจน ใช้กระดาษคุณภาพดี

จากลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็กที่กล่าวแล้ว แสดงให้เห็นว่า หนังสือดีควรมีองค์ประกอบทุกส่วนดี คือ เรื่องดี ภาษาดี ภาพประกอบดี รูปเล่มดี ตรงกับความสนใจมีปฏิกิริยาตอบสนองอารมณ์ของเด็ก เข้าใจง่าย เป็นไปในทางสร้างสรรค์ สร้างจิตสำนึกแก่ผู้อ่านเพื่อเป็นแนวทาง กระตุ้นให้เกิดพิจารณาญาณคติวิเคราะห์ และสร้างหลักการในการดำเนินชีวิต ตามความเป็นจริงของสภาพสังคม

วรรณกรรมสำหรับเด็กต้องประกอบด้วย

1. มี รส ชวนใจให้น่าอ่าน อย่างไร
2. มี อลังการ ความเรียบร้อยงดงามของเนื้อหาจูงใจผู้อ่าน อย่างไร
3. มี คุณ หรือ คุณากร เป็นป่อเกิดแห่งคุณธรรมความดี อย่างไร

รสวรรณกรรม

เนื้อหาเพื่อการเรียนรู้เป็นอาหารสมอง ต้องมีรสชาติชวนอ่าน 10 ประการคือ

1. สิงหารส   เน้นความรัก สัมผัสमान
2. วีรรส   เน้นความกล้าหาญ มานะบากบั่น
3. กรุณารส   เน้นความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเพื่อเกื้อกูล
4. หัสรส   เน้นความสุข อารมณ์เบิกบาน อารมณ์ขัน
5. อัปภูตรส   เน้นความแปลก พิสดาร มหัศจรรย์
6. ภยานกรส   เน้นความกลัว ยาเกรง
7. วักจรรส   เน้นความเกลียด อาฆาต มาตราร้าย
8. สันตรส   เน้นความสงบร่มเย็น ราบรื่น
9. รุทธรส   เน้นความโกรธกริ้ว แค้นใจ
10. จริยรส   เน้นความรู้สึกนึกคิด มีเหตุผล รู้ดีรู้ชั่ว

วรรณกรรมมือลึงการ

ธรรมชาติของมนุษย์ ย่อมรักสวยรักงาม ประดับประดาตกแต่งชีวิตให้มีสีสัน “เจริญจิต สดใส เจริญใจเจริญตา” ดังนั้นวรรณกรรมจึงต้องมีอิลังการ 3 ลักษณะคือ

1. รัตติยาลังการ ความงดงามที่เกิดจาก วจนลักษณะ รูปแบบ ถ้อยคำภาษา ท่วงทำนอง สีลาโวหาร ภาพพจน์
2. สภาววุตติยาลังการ ความงดงามที่เกิดจาก จริยลักษณะ ชาติกำเนิด คุณลักษณะ กิริยาอาการ กาล เทศะ คติ
3. วัจนวุตติยาลังการ ความงดงามที่เกิดจาก สุนทรีย์ลักษณะ 2 ลักษณะ คือ
  - 3.1 ภาวาลังการ ความงดงามที่เกิดจาก รูปลักษณะ สภาพแวดล้อม การสนองตอบ อารมณ์ ความซาบซึ้ง ตรึงใจ จรุงใจ
  - 3.2 สีเลศาลังการ ความงดงามที่เกิดจาก ภาวะสร้างสรรค์ ความเพริศพิริ้ง ความบรรเจิดจรัส ความประณีตบรรจง ความมอกมอกและงอกงาม ความเพิ่มพูนสรรคลักษณ์

คุณากรของวรรณกรรม

วรรณกรรมนี้ทั้งเป็นคุณและโทษ งานสร้างสรรค์วรรณกรรมที่เป็นคุณให้เด็กเป็นปอเกิดของคุณความดีคือ คุณากร มี 10 ประการคือ

1. โอฟีรคุณากร สร้างความงดงามกล่อมเกลาใจคน
2. สมนคุณากร สร้างความเสมอต้นเสมอปลาย สร้างลักษณะนิสัยคน
3. กันตติคุณากร สร้างความเข้าใจจงใจคน
4. อัถตพยัตติคุณากร สร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะตัวไม่เสริมแต่ง
5. สมาริคุณากร สร้างความตั้งมั่นมุ่งมาดปรารถนาอย่างจริงจังจริงจังนำไปสู่ประโยชน์
6. สีเลศาคคุณากร สร้างความต่อเนื่องไม่ขาดสาย สร้างความผูกพันปรองดอง
7. โอิชคุณากร สร้างความกลมกล่อม พอเหมาะพอดี สร้างความเชื่อถือ
8. มธรรคุณากร สร้างความชื่นอกชื่นใจ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา
9. สุขุมมालคุณากร สร้างความเจริญใจ สร้างสันติสุขในหมู่มชน

หลายคนคิดว่าการเขียนเรื่องสำหรับเด็กเป็นของง่าย เช่นเดียวกับการหลับตาเขียนหนังสือ นี่ก็เป็นความคิดที่ถูกต้องเหมือนกัน ถ้าหากว่าการเขียนนั้นเป็นการนำเอาเรื่องเก่ามาเล่าใหม่ เอานิทาน นิยายที่เขาเล่าว่ามาบอกโลกเขียนขึ้นใหม่ แต่ถ้าจะเขียนนิยายใหม่เพื่อเด็กสักเรื่องหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่่ง่ายนัก เนื่องจากว่าเรื่องสำหรับเด็กเป็นงานเขียนสร้างสรรค์เช่นเดียวกับงานเขียนสำหรับผู้ใหญ่ คุณต้องเข้าใจเด็กอย่างลึกซึ้งและเข้าใจเด็กในวัยต่าง ๆ ดีพอ เด็กอายุต่ำกว่าห้าปีเด็กวัยนี้เรียนและอ่าน โลกที่เด็กวัยนี้รู้จักอยู่ในขอบเขตจำกัดและที่รู้จักดีก็คือสิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัวนั่นเอง

เด็กเล็กหรือที่เรียกว่า Tiny Tot อายุระหว่าง 1-3 ขวบ โลกของเด็กวัยนี้จำกัดอย่างยิ่ง ใกล้ชิดกับพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง สัตว์เลี้ยง สนุกกับการเล่นหัวต่อบุคคลดังกล่าว หรือไม่ก็เล่นสนุกกับตุ๊กตา เด็กเล็กมีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนเด็กวัยอื่นอยู่ที่

1. ชอบกิน
2. ต้องการทำอะไรให้ได้ตั้งใจเรื่องที่ส่งเสริมให้ทำอะไรได้จึงเป็นเรื่องที่เด็กวัยนี้สนใจ
3. ต้องการจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ
4. วัยนี้เป็น วัยที่ ฝ้าดู นั่งฟัง และรำเริง

เรื่องสำหรับเด็กวัยเล็กนี้จึงต้องเป็นการบรรยายแบบง่าย ๆ หรือใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง สารคดีหรือนวนิยายของเด็กเล็กจึงต้อง

1. เรื่องสั้น ๆ มีโครงเรื่องเพียงชนิดเดียว
2. ตัวละครในเรื่องต้องไม่มากกว่าสองหรือสามตัว
3. โครงเรื่องไม่ซับซ้อน สั้นและคมคาย เรื่องแต่ละเรื่องต้องประกอบด้วย

3.1 บทนำเรื่อง

3.2 จุดสนใจกลางเรื่อง และ

3.3 จบลงด้วยความสมหวัง

เด็กวัย 4-5 ขวบ เด็กวัยนี้ชอบเทพนิทาน นิยายเกี่ยวกับสัตว์ ชอบฟังบทเห่กล่อมเลียนพูดตามผู้ใหญ่ ห่อลิ้นได้ดี

เด็กวัย 5-8 ปี สนใจภาพ และชอบฟังเรื่องมาก หนังสือภาพของเด็กวัยนี้จึงควรเป็นเรื่องราวที่เด็กสามารถอ่านและเข้าใจได้ด้วยตัวเอง คำที่ใช้เขียนเรื่องให้คำอยู่ในวงจำกัดถ้าเป็น

หนังสือที่ให้อ่านให้ฟัง หนังสือนั้นควรเป็นเรื่องเทพนิยาย นิยายพื้นบ้าน เรื่องที่มีโครงเรื่องซับซ้อน เล็กน้อยเด็กวัยนี้จะฟังเข้าใจ

เด็กวัย 8-10 ปี หนังสือของเด็กวัยนี้มีทั้งนวนิยายและสารคดี เด็กวัยนี้รักอ่านเรื่องด้วยตัวเองมากกว่าจะฟังเรื่องจากคนอื่น หนังสือคือเพื่อน ยังมีเนื้อหาสาระมากยิ่งชอบ แต่รูปก็ยังเป็นความต้องการของเด็กวัยนี้อยู่เช่นกัน เด็กวัย 8-10 ปีนี้ต้องการจะโตเป็นผู้ใหญ่เรื่องราวของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เป็นเรื่องเร้าใจเช่นเดียวกับเครื่องยนต์กลไกทั้งหลายยิ่งชีวิตประวัติของบุคคลสำคัญสมัยตอนเป็นเด็ก ๆ ด้วยแล้วเด็กวัยนี้จะอ่านอย่างใจจดใจจ่อ

เด็กหญิงวัย 8-10 ปีสนใจโคลง กลอนมาก แต่เด็กชายไม่ค่อยชอบ

ภาษาที่ใช้เขียนเรื่องให้เด็กวัยนี้อ่านควรใช้ภาษาพูด

เด็กวัย 11-16 ปี วัยนี้ต้องการเป็นผู้ใหญ่ เรื่องที่เขียนเพื่อเด็กวัยนี้จึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคและกรรมวิธีเช่นเดียวกับการเขียนเรื่องสำหรับผู้ใหญ่ วัยรุ่นนี้ชอบอ่านหนังสือยาวมากกว่า 15,000 คำ ต้องการเนื้อหาสาระมากกว่ารูปภาพ วัยนี้ไม่สนใจเทพนิยาย เพื่อจ่อสนใจเรื่องสมจริงมากกว่าและต้องการให้ตัวเองเป็นตัวละครในเรื่องที่อ่านนั้นด้วย

ผู้อ่านทุกวัยต้องการอ่านเรื่องที่ตัวละครเท่ากับผู้อ่าน หรือโตกว่าผู้อ่านเล็กน้อย เรื่องที่มีตัวละครเด็กกว่า เด็กจะไม่อ่าน

หนังสือเด็กที่ดี ควรจะต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

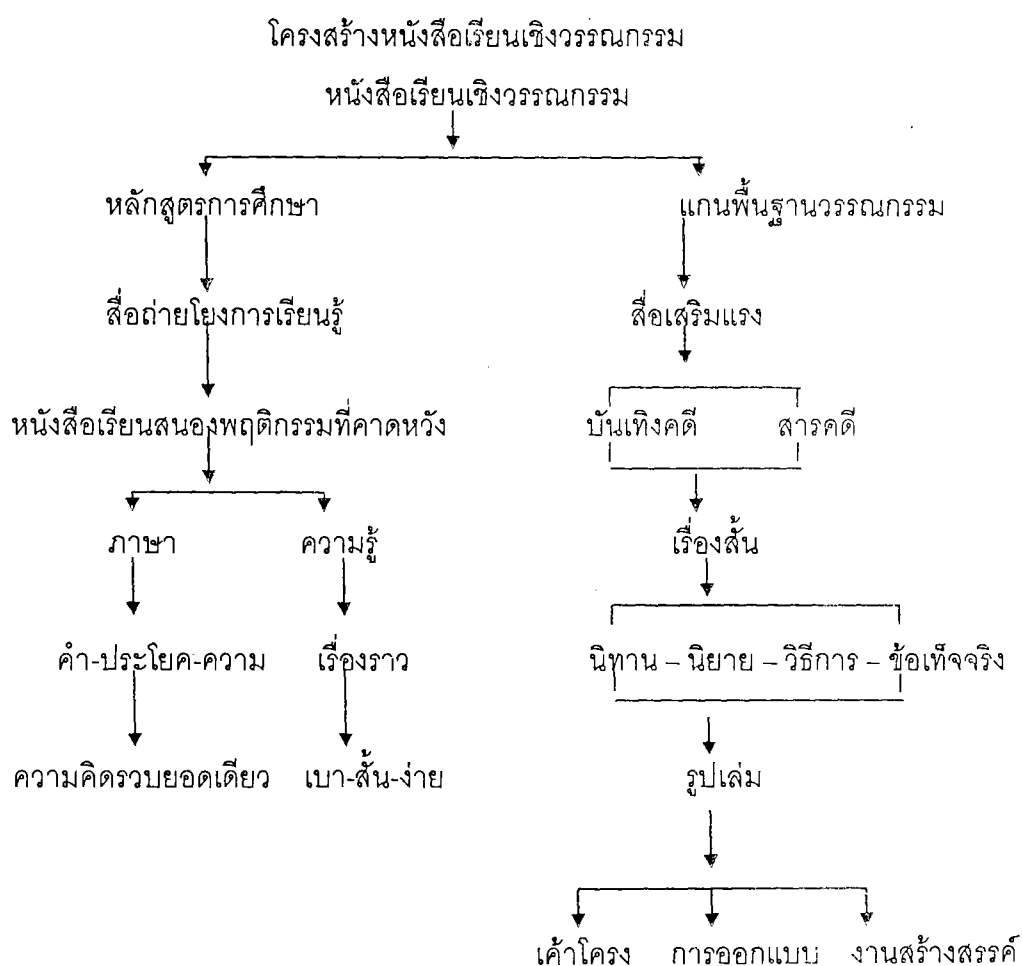
1. มีจุดสุดยอดของเรื่องดี
2. โครงเรื่องซาบซึ้งกินใจ
3. เย้ายวนชวนให้เด็กอ่าน
4. ตัวละครมีการพัฒนาดีขึ้น
5. ภาษาที่ใช้เขียน ง่าย อ่านเข้าใจทันที
6. เนื้ออื่นใดทั้งหมด เรื่องต้องสนุก

ชอมเมอร์เซท มอห์ม เขียนไว้ว่า นวนิยายเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง จุดมุ่งหมายแท้จริงของนวนิยายไม่ใช่คำสั่งสอน แต่เป็นความบันเทิงอารมณ์ นวนิยายที่ดีเพียงเรื่องเดียวมีค่าเท่ากับบทความทางวิชาการหนึ่งร้อยบทความ นี่เป็นเพราะเรื่องที่ดีนั้นมีไช้ประเทืองปัญญาเพียงอย่างเดียว ความดีจากเรื่องจะซึมซาบเข้าไปในโลกสี่รุ้งของเด็ก ตราตรึงอยู่ในความทรงจำ เป็นจินตนาการ

บรรเจิด เป็นความรักแสนหวานและความเข้าใจอันสนุทรสิ่งเหล่านี้แหละเป็นของขวัญที่ผู้เขียนมอบให้แก่ผู้อ่าน

โครงสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นศึกษาศาสตร์ คือ หลักสูตรและการสอนและโครงสร้างเป็นมนุษยศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นแผนภูมิโครงสร้างได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

คุณลักษณะเด่นของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

หทัย ต้นหยง (2532 : 68-69) กล่าวว่า หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม มีองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นความสำคัญของลักษณะเด่นดังนี้

1. บัณฑิตสนองการเรียนในความคิดรวบยอดรายย่อย ๆ
2. บัณฑิตสนองการเรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมปลายทาง
3. สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง ครูผู้สอน - บทเรียน - เด็กผู้เรียน
4. คุณลักษณะเอกประสงค์และเป็นสากล ใช้ได้ทุกโรงเรียน เสริมความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง
5. อยู่ในขีดความสามารถในการผลิตได้ด้วยตนเองในกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ประหยัดเวลา ทรัพยากร วัสดุ แรงงาน สถานที่
7. เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมท้องถิ่น
8. สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้แจ้งทางภาษา
9. นวัตกรรมทางการสอน

หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่น่าสนใจควรเป็นหนังสือเรียนที่เหมาะสมต่อสภาพต่าง ๆ ดังนี้

1. การประจักษ์ตน
2. การพึ่งตนเอง
3. การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
4. การอนุรักษ์ธรรมชาติ
5. การแสวงหาได้ในท้องถิ่น
6. สดุดีประหยัด
7. สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม
8. ราคาถูกแต่ประโยชน์คุ้มค่า
9. เกิดขึ้นจากความต้องการร่วมกัน

ขั้นตอนการผลิตหนังสือเชิงวรรณกรรม

หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนและยึดหลักในการผลิตโดยพิจารณาหลักการตามหัวข้อ ดังนี้

ข้อ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น

ในการเขียนโครงร่างต้นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในชั้นแรก ประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. เสารเรื่อง
2. แนวคิดโครงร่างจินตภาพ
3. แก่นเรื่อง เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้น ๆ
4. ตัวแสดงพฤติกรรม แสดงออกให้ภาพพจน์ของเรื่องราวสั้น ๆ ให้เห็น
5. ฉาก ประกอบด้วยหลาย ๆ ฉาก มีสีสัน ให้ความรู้สึกร่วมกันหลาย ๆ ฉาก เข้าเป็นกลุ่ม
6. ภาพพจน์ มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึกสอดคล้อง คล้อยตาม หรือไม่เห็นด้วย

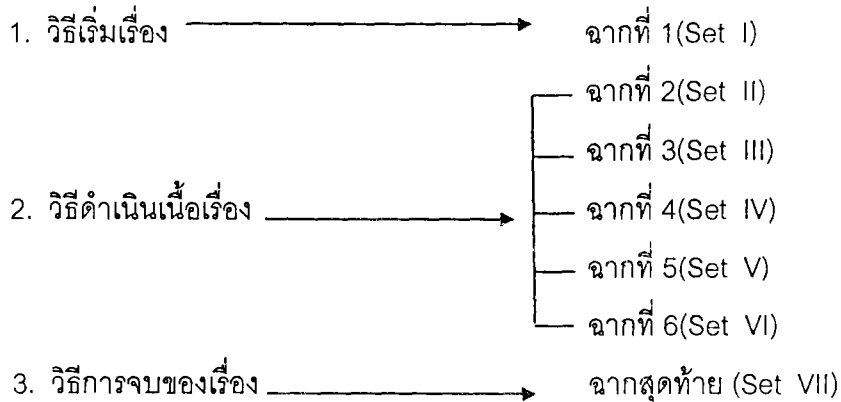
ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของแบบเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน
2. การกำหนดแกนพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม มีทั้งรูปแบบร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของหนังสือเรียน เนื้อหา สอดคล้องกับกลุ่มประสบการณ์ที่เรียน
3. เนื้อหาสาระ เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
4. มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเดียว มีเนื้อความที่มุ่งเน้นที่ความคิดรวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดียว
5. ข้อมูลหลักฐาน มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ทั่วไป ตัวเลขบุคคลิก ลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป
6. ถ้อยคำภาษา ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละคร สนทนาระหว่างบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่อง นั้น ๆ

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง

โครงร่างลำดับเรื่อง

ภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม มีส่วนประกอบในรูปเล่ม ดังนี้ (หทัย ตันหยง.

2532 : 71-72)

1. ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชนิดของหนังสือเรียน
2. คำนำ ประกอบด้วย การเขียนที่บอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
3. เนื้อหา ประกอบด้วย พุทธิกรรมที่แสดงออกจากตัวละครภายในเรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
4. ส่วนเสริม ประกอบด้วย วิธีใช้ ข้อแนะนำ กิจกรรม และประวัติผู้แต่ง

บรรณาธิการกิจ

1. ตรวจสอบ - โครงสร้าง
2. ตรวจสอบ - การใช้ภาษา
3. ตรวจสอบ - ประเมินจุดประสงค์
4. ปรับปรุงครั้งที่ 1

5. ทดสอบคุณภาพ
6. ปรับปรุงครั้งที่ 2
7. นำไปใช้
8. ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

เทคนิคในการเขียนเรื่อง

ดังกล่าวมาแล้วว่างานเขียนเรื่องสำหรับเด็กเป็นงานสร้างสรรค์ ผู้เขียนต้องมีข้อกำหนดพิเศษ นอกเหนือไปจากการเขียนเรื่องสำหรับผู้ใหญ่ การเขียนเรื่องสำหรับเด็กมีข้อสรุปเป็นแนวทางดังต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ ภาพยนตร์กลอน 2518 : 3)

1. เรื่องที่เขียนต้องมีความคิด

เรื่องทุกเรื่องต้องมีหนึ่งความคิดเป็นแกนกลาง ก่อนลงมือเขียนคุณต้องอ่านเรื่องที่ดี ๆ ของคนอื่นก่อน เพื่อศึกษาว่าหนังสือดี ๆ เหล่านั้นมีความคิดอย่างไรจึงทำให้หนังสือนั้นได้รับคำชมเชยยกย่อง ถ้าคุณไม่อ่านคุณก็จะไม่ได้ความคิด ถึงแม้ว่าคุณจะมีประสบการณ์มาอย่างซ้ำของแล้วก็ตามที เมื่อคุณมีความคิดเกิดขึ้นในใจแล้ว ขั้นต่อไปคุณต้องสังเกตการเล่นของเด็กทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและเวลาว่าง สิ่งที่ได้จากการสังเกตนี้รวมกับความคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องดี ๆ จะเริ่มก่อเป็นรูปร่างในการจะเขียนเรื่องของคุณ ควรมีสมุดบันทึกเล็ก ๆ ติดตัวไว้เสมอ เมื่อพบเหตุการณ์น่าสนใจจะได้บันทึกเอาไว้

2. การรวบรวมและเก็บความคิด

ความคิดมีขึ้นได้ทุกเวลา เมื่อพูดคุยกับเด็กหรือเดินทางท่องเที่ยว หรือแม้แต่อ่านหนังสืออ่านวารสาร อ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อความคิดแวบขึ้นมา คุณต้องเก็บความคิดนั้นไว้ไม่ให้เลือนลางไป วิธีเก็บความคิดที่ดีก็คือการบันทึกไว้ในสมุด อย่าคิดว่าจำได้ นักเขียนส่วนมากจะมีบันทึกติดตัวไว้เสมอ เพื่อจดเหตุการณ์ที่เขาพบนั่นเอง

3. ทำใจให้อยู่ในวัยเด็ก

จะเขียนเรื่องให้เด็กอ่าน คุณจะต้องทำใจให้อยู่ในวัยเด็กที่คุณจะเขียนเสียก่อน วิธีหนึ่งที่จะช่วยได้มากก็คือระลึกถึงความหลังครั้งเมื่อคุณยังอ่อนเยาว์ โลกในวัยนั้นคุณพบเห็นอย่างไรคิดแบบเด็ก ๆ และเห็นแบบเด็กในวัยนั้นเป็นอย่างไร มีนักเขียนเรื่องสำหรับเด็กคนหนึ่งเขียนเรื่องประสบความสำเร็จอย่างมาก เคล็ดไม่ลับของนักเขียนผู้นี้ก็คือระลึกเอาความหลังครั้งเมื่อเธอเป็นเด็กมาบวกกับความซ้ำของที่เธอเป็นผู้ใหญ่ จึงได้เรื่องสร้างสรรค์ที่ดีมาก เรื่องหนึ่งที่เธอนำมาเขียนก็คือสมัย

เมื่อเป็นเด็กไปโรงเรียน เธอหิ้วกระเป๋าใบโตด้วยมือซ้ายทุกวัน จนเธอคิดว่ามือข้างซ้ายของเธอยืดยาวกว่ามือข้างขวา เธอจึงไม่ยอมหิ้วกระเป๋าอีกเลย พี่ชายเป็นคนหิ้วให้ เธอนำเอาความประทับใจนี้มาเขียนใหม่ เรื่องนี้ก็ได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างมาก เรื่องของเธอผู้นี้จุดสำคัญอย่างที่ได้ความนึกคิดแบบเด็ก ๆ แล้วใช้ประสบการณ์ในวัยผู้ใหญ่ของเธอปรับเรื่องให้มีเสน่ห์

4. ตัวละครต้องมีชีวิตสมจริง

ตัวละครในเรื่องจะต้องคิดและทำอะไร ๆ ได้สมวัยเหมือนกับคนจริง ๆ ตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ก็ต้องพูดจาแบบผู้ใหญ่ อย่าให้ตัวละครที่เป็นเด็กพูดหรือทำอะไรเป็นผู้ใหญ่หรือตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ทำอะไรเป็นเด็ก เมื่อสร้างตัวละครเป็นเด็กขึ้นในเรื่อง คุณควรมองหาตัวตนของตัวละครนั้นในบุคคลจริง ๆ ที่สามารถติดตามเฝ้าสังเกตได้

เรื่องสำหรับเด็กจะขาดตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้ จุดสำคัญมีอยู่ว่า ตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ในเรื่องนั้นจะต้องบรรยายลักษณะท่าทางให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ได้ชัดเจน

5. ตัวละครต้องมีชื่อ

ตัวละครในเรื่องจะมีชีวิตขึ้นมาทันที เมื่อคุณตั้งชื่อให้กับตัวละครนั้น ๆ แต่โปรดระลึกว่าชื่อตัวละครที่คุณตั้งนั้นต้องคล้องจองสมจริงกับสถานที่ เช่นเรื่องที่ตั้งเป็นเรื่องทางภาคใต้ของประเทศอินเดีย ก็จะต้องตั้งชื่อให้ตัวละครเป็นไปตามชื่อที่ประชาชนในภูมิภาคแถบนั้นนิยมใช้ทำนองเดียวกันถ้าบรรยายลักษณะตัวละครในภาคเหนือ ตัวละครนั้นก็จะต้องแสดงลักษณะของคนภาคเหนือออกมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงด้วย

อายุกับชื่อของตัวละครเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน เรื่องราวที่เกิดในอดีต ตัวละครในยุคนั้นจะต้องไม่มีชื่อหรือหาเหมือนคนสมัยใหม่ หรือปู่ในเรื่องต้องไม่มีชื่ออย่างเดียวกับเด็ก ๆ ในปัจจุบัน

ตัวละครควรมีนามตามพื้นเพที่เรื่องกำหนด คุณจะต้องกำหนดวัยของตัวละครไว้ในใจด้วย ถ้าตัวละครสำคัญของเรื่องเป็นเด็ก และเรื่องดำเนินเกี่ยวพันอยู่กับเด็กคนอื่นอีกจำเป็นต้องตั้งชื่อให้ตัวละครที่เรื่องดำเนินไปเกี่ยวพันนั้นด้วย ควรหลีกเลี่ยงชื่อที่ออกเสียงคล้าย ๆ กันเพราะจะทำให้ผู้อ่านสับสน เช่นตัวเอกชื่อธงชัย ตัวผู้ร้ายชื่อกำชัย แบบนี้ไม่ควรใช้เนื่องจากเวลาคุณเขียน ๆ ไปคุณอาจสับสนชื่อเองก็ได้ และเมื่อผู้อ่านอ่านไปก็จะจำชื่อสับสนปนเปกันไป

ถ้าเขียนเรื่องให้เด็กเล็กอ่าน ชื่อที่อ่านออกเสียงดัง ๆ แล้วเกิดความขบขัน เช่น ตู๊ต๊ะ ตุ่มตุ้ย ตุ่มเตี้ยม ๆ แบบนี้น่าใช้ เสียงของ ชื่อจะเป็นเสน่ห์เพิ่มให้กับเรื่องได้อย่างดียิ่ง ตัวละครของวอลท์ ดีสเนย์ ที่ไม่เคยลืมไปจากผู้อ่าน ก็เพราะใช้เทคนิคข้อนี้ในการตั้งชื่อ

6. เรื่องต้องมีเนื้อหาสาระ

เด็กไม่ชอบเรื่องแบบบรรยายตลอด เรื่องที่เป็นข้อห้าม สิ่งนั้นควรทำ สิ่งนั้นไม่ควรทำ เด็กยิ่งเกลียดมากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหานี้ ตัวละครในเรื่องตัวมีการเจรจา การเจรจาอย่างสมจริงสมวัย สมสภาพแวดล้อมเป็นเสน่ห์ของเรื่อง เมื่อจะสอนศีลธรรมจรรยาหรือเนื้อหาใด ๆ ก็ให้แทรกได้ตามพฤติกรรมของตัวละคร

อย่าสรุปเรื่องว่า เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...หรือเน้นข้อความตอนนั้นตอนนี้ให้เด็กอ่านเนื่องจากเกิดการกระตุ้นจะเป็นผู้ค้นหาแก่นของเรื่องด้วยตัวของตัวเอง ถ้าหากคุณไปสรุปให้หรือไปเน้นแนะช่องทางให้เสียก่อน เด็กจะไม่ชอบ และจะไม่อ่านเรื่องของคุณในที่สุด

7. เรื่องต้องสนุกสนาน

ถ้าหากเรื่องที่เขียนไม่สนุกเนื้อหาสาระในเรื่องก็ไร้ความหมาย เรื่องไม่สนุกเด็กไม่อ่านจุดประสงค์สำคัญของการเขียนเรื่องไม่ใช่อยู่ที่ความพอใจของคุณผู้เขียนเพียงอย่างเดียวแต่ต้องขึ้นอยู่กับความสนุกสนานพอใจของผู้อ่านด้วย สิ่งที่จะช่วยเติมให้เรื่องเกิดความสุขได้มากคือ คำพูดและอารมณ์ขัน

8. ใช้ภาษาพูด

เด็กชอบภาษาพูดที่เป็นไปตามธรรมชาติ ตัวละครในเรื่องอย่าฝืนให้พูดขัดกับความสมจริง ภาษาที่ใช้บรรยายต้องเป็นภาษาที่เข้าใจได้ฉับพลันเมื่ออ่านจบ ควรหลีกเลี่ยงภาษาแสง ภาษาถิ่น เนื่องจากภาษาเหล่านี้ผู้อ่านเพียงกลุ่มเดียวเข้าใจ และก็ไม่ว่าผู้อ่านที่เข้าใจกลุ่มเดียวนี้อ่านเรื่องที่คุณเขียน อีกประการหนึ่งภาษาแสงมีอายุ คือ ตายไปจากความนิยมได้

9. เขียนให้เด็กวัยใดอ่าน

เมื่อจะเขียนเรื่องสำหรับเด็ก โปรดนึกก่อนว่าจะเขียนให้เด็กวัยใดอ่าน นี่เป็นเรื่องสำคัญ ตัวละคร บทเจรจา ต้องให้สมจริงกับวัย คุณไม่อาจเขียนเรื่องนิทานภาพและเรื่องอ่านสำหรับเด็กโต ด้วยสำนวนอย่างเดียวกันได้ เด็กเล็กชอบจำกั้ดตั้งกล่าวมาแล้ว อีกประการหนึ่งที่คุณควรระลึกไว้เสมอก็คือ เด็กทั้งหลายชอบอ่านเรื่องที่ตัวเองของเรื่องเป็นเด็กตัวเองที่เป็นเด็กนั้นจะต้องอายุรุ่นราวคราวเดียวกับผู้อ่าน หรือมีเช่นนั้นก็แก่กว่าผู้อ่านเล็กน้อย

10. ความใกล้ชิดสนิทสนม

ความใกล้ชิดสนิทสนมหรือความรู้สึกเหมือนจริง เป็นสิ่งสำคัญในการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก จะต้องให้ผู้อ่านรู้สึกได้ว่า เหตุการณ์ในเรื่องอาจเกิดขึ้นได้ ที่นั่น และเดี๋ยวนั้น การอ่านเป็นประสบ

การณ์ทางอารมณ์ และผู้อ่านต้องการสมมุติตัวเองเป็นตัวละครในเรื่อง ดังนั้นความใกล้ชิดสนิทสนมจึงช่วยให้ขบวนการสมมุตินี้ประสบความสำเร็จ

เด็ก ๆ ไม่มีความอดทนพบกับความยืดเยื้อ ด้วยเหตุนี้เรื่องสำหรับเด็กจะต้องเริ่มเรื่องทันที ตั้งแต่คำแรกเหนือสิ่งอื่นใดเราจะต้องยอมรับว่าเด็กเป็นนายของตัวเองและจะอ่านเรื่องที่เขาสงใจเท่านั้น นักเขียนไม่อยู่ในฐานะที่จะบังคับผู้อ่านให้ชอบข้อเขียนของเขาได้ คุณจะเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อคุณเข้าถึงเด็กและเรื่องที่คุณเขียนผู้อ่านประทับใจเมื่อคุณเขียนเรื่องจบลง คุณอาจจะลองทดสอบเรื่องของคุณว่าน่าสนใจหรือไม่ก็ได้ ด้วยการตอบรับคำถาม 3 ประการดังต่อไปนี้

1. เด็กติดตามเรื่องได้ไหม
2. ให้ความบันเทิงกับเด็กได้ไหม
3. สื่อความหมายให้กับเด็กได้ไหม

ถ้าเรื่องที่คุณเขียนตอบรับคำถามทั้งสามประการนี้ ก็แสดงว่าเรื่องของคุณใช้ได้

วรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นต้องการภาษาชั้นเลิศเช่นเดียวกับการศึกษาแขนงอื่นๆ การจะเขียนหนังสือที่ดีให้เด็กนั้นจะต้องใช้คำที่ง่าย ถูกต้องและตรงความหมาย ใช้คำที่ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคของขบวนการความคิด อุปสรรคต่อความรู้สึกซึ่งเคลื่อนจากใจดวงหนึ่งไปสู่อีกดวงหนึ่ง

พิจารณาผู้อ่าน

คุณสมบัติแรกของนักเขียนก็คือต้องมีความเห็นใจผู้อ่านของเขาอย่างลึกซึ้ง จะต้องนึกถึงว่าผู้อ่านของเขาจะมีความสามารถและเข้าใจภาษาที่เขาใช้ได้เพียงใด นักเขียนต้องเลือกใช้คำซึ่งผู้อ่านเข้าใจได้โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก

เขียนอย่างที่พูด

ภาษาในการเขียนที่เป็นธรรมชาติที่สุดและเข้าใจง่ายที่สุดก็คือ ภาษาที่เราใช้พูด อย่าคิดว่าการเขียนเรื่องนั้นจะต้องมีภาษาเฉพาะแบบ ถ้าคุณต้องการให้ความบันเทิงผู้อ่านคุณก็ต้องใช้ภาษาอย่างธรรมชาติที่สุด ความคิดเก่า ๆ ที่ว่าภาษาเขียนที่ดีจะต้องยาก ผู้อ่านจะต้องนั่งอ่านพร้อมกับพจนานุกรมอยู่ข้างตัวนั้นหมดไปแล้ว

ใช้ภาษาที่ถูกต้อง

ถ้อยคำที่ถูกตีพิมพ์ออกมามีพลังมากกว่าคำพูด นักเขียนนั้นเป็นที่หวังว่า จะต้องเขียนหนังสือได้ถูกต้องและมีสมรรถภาพ หากมีความผิดพลาดทางด้านไวยากรณ์และด้านอื่นจะทำให้

เรื่องที่เขียนนั้นด้วยคุณค่าไปหรืออาจหมดความหมายไปเลยก็ได้ การใช้คำที่เหมาะสมก็เป็นสิ่งสำคัญ และการจะใช้คำให้ได้ถูกต้องจริง ๆ นั้นบางครั้งอาจต้องใช้หนังสืออภิธานศัพท์ช่วยด้วย

ระวังตัวสะกด

ถ้ามีข้อสงสัยเกี่ยวกับตัวสะกด ควรใช้พจนานุกรมทันที แต่ตอนร่างเรื่องครั้งแรกยังไม่ต้องใช้เพราะอาจจะเป็นสิ่งขัดขวางกระแสธารความคิดของคุณ แต่เมื่อเขียนจบแล้วทบทวนครั้งแรกให้ทำเครื่องหมายกับคำที่สงสัยเอาไว้ แล้วค้นดูในพจนานุกรมเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง บรรณาธิการและผู้พิมพ์ ไม่ชอบอ่านต้นฉบับมีตัวสะกดผิดมาก ๆ

กฎง่าย ๆ ที่ช่วยในการเขียนได้ผล

1. ใช้ประโยคกรรตุวาจก (Active voice)

ในการเขียนหนังสือเด็กประโยคที่ประธานเป็นผู้ทำกริยาโดยตรงจะเป็นประโยคสื่อความหมายความเข้าใจได้ตรงและรวดเร็วกว่าประโยคที่เอากรรมขึ้นมาเป็นประธาน

ประโยคที่ควรใช้ ข้าพเจ้านึกถึงคราวไปเที่ยวสิงคโปร์ครั้งแรกเสมอ

ประโยคที่ไม่ควรใช้ การเที่ยวสิงคโปร์ครั้งแรกของข้าพเจ้าเป็นทองเที่ยวที่ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงอยู่เสมอ

2. เอาตัวเองไว้เบื้องหลัง

การนำตัวผู้เขียนเข้าไปแทรกอยู่ในเรื่องด้วย เป็นการเขียนที่แย่มากที่สุด พยายามอย่านำตัวเองเข้าไปใส่ในเรื่องให้ผู้อ่านเห็นว่าอยู่ตรงโน้น ตรงนี้ อย่าได้ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไป

3. เขียนอย่างเป็นธรรมชาติที่สุด

ใช้คำ วลีง่าย และเป็นธรรมชาติ ท่วงทีในการเขียนก็จะช่วยให้เรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น

4. ใช้คำที่คุ้นเคย ง่ายและสั้นแทนคำยากและคำหรูหรา

ศัพท์ จำนวนที่ผู้เขียนคิดขึ้นมาใหม่ ไม่ควรใช้ในการเขียนหนังสือเด็ก ข้อควรระวังอีกประการหนึ่งก็คือ อย่าอธิบายให้มากเกินไป

5. อย่าชี้แนะล่วงหน้า

เหตุการณ์ทั้งหลายในเรื่อง ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ก่อนลงมือเขียน อย่าได้ชี้แนะผู้อ่านล่วงหน้าว่าต่อไปตัวละครตัวนี้ ตัวนั้น จะเป็นอย่างไร ปล่อยให้เรื่องราวรวมทั้งหลายคลี่คลายออกมาเองตามการพัฒนาของเรื่อง

6. บทสนทนาอย่าให้ยาวเกินไป

คนเป็นโรคประสาทหรือคนไม่มีมรรยาททางการพูดเท่านั้นที่จะพูดเรื่อยเจื้อยไม่หยุดให้คนสนทนาได้เอ่ยปากบ้าง

7. อย่าใช้ภาษาพื้นเมือง คำแสลง

การใช้ภาษาพื้นเมืองที่ผู้อ่านไม่เข้าใจ ผู้อ่านจะเลิกอ่าน

8. พูดให้ตรงกับความหมายที่คุณจะบอก

ไม่ว่าคุณจะบอกอะไรกับผู้อ่าน คุณจะต้องสื่อสารออกมาโดยตรงกับผู้อ่าน ผู้อ่านก็จะเข้าใจ แต่ถ้าคุณพูดอ้อมค้อมวกวน ผู้อ่านจะจับไม่ได้ว่าคุณต้องการบอกอะไร

9. ใช้อุปมาอุปมัยให้น้อยที่สุด

คำอุปมา อุปมัย เป็นเทคนิคที่ใช้เพิ่มรสชาติของเรื่องได้ประการหนึ่ง แต่ถ้าคุณใช้มากเกินไป ให้อึดติดกันไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดความสับสนมากกว่าความสนใจ เนื่องจากผู้อ่านต้องการเวลาหายใจบ้าง จะหวังให้ผู้อ่านเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นอยู่ตลอดเวลาไม่ได้

10. ไม่ต้องใช้อักษรตัวใหญ่ให้สะดุดตาที่ชื่อตัวละคร

ชื่อตัวละคร ใช้อักษรและขนาดเดียวกับอักษรที่ใช้บรรยายเรื่อง ไม่จำเป็นต้องทำให้ตัวใหญ่หรือเล็กเป็นพิเศษ เพราะชื่อตัวละครที่ใช้อักษรใหญ่กว่าเพื่อนนี้มิได้เพิ่มอารมณ์พิเศษใดให้กับเรื่องผู้อ่านจะรำคาญมากกว่า

11. หลีกเลี่ยงคำจากภาษาต่างชาติ

เมื่อคุณเขียนภาษาไหนก็รักษาภาษานั้นให้บริสุทธิ์ อย่าได้เอาคำในภาษาอื่นมาปนใช้ให้ปนเปกัน

12. พยายามใช้คำที่เป็นมาตรฐานและอนุรักษ์นิยมมากกว่าคำใหม่ ๆ

ในการแสดงออกพยายามใช้ถ้อยคำสำนวนตามปกติ ผู้อ่านจะรู้สึกสบาย อย่าคิดทดลองใช้ภาษาใหม่ ๆ ในการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก

13. ใช้กาลเดียว คนเดียว และท่วงทำนองเดียว

ถ้าเขียนเป็นเรื่องเล่าในอดีต ก็อย่าเอาเรื่องในปัจจุบันและอนาคตเข้ามาปะปนเวลาเขียนถ้าใช้สรรพนามบุรุษที่สามก็ให้ใช้ให้ตลอดอย่าเผลอนำเอาสรรพนามบุรุษที่หนึ่งมาใช้ เช่นถ้าใช้ เขา เป็นผู้เล่าเรื่อง ก็ใช้เขาให้ตลอด อย่าเผลอกลายเป็น ฉัน เล่าเรื่องแทน

เมื่อเขียนเรื่องในท่วงทำนองไหนก็รักษาท่วงทำนองนั้นไว้ให้มั่นคง

14. ถ้อยคำที่แสดงความไม่แน่นอนไม่ควรใช้

คำที่แสดงความไม่แน่นอน จะทำให้ผู้อ่านงงได้ เช่น ดูเหมือนเขาจะคิด ให้ใช้ว่า เขาคิด เธออาจจะรู้หรือเธอควรรู้ ให้ออกเลยว่า เธอรู้หรือไม่รู้ แต่คำเหล่านี้ก็อาจจะต้องมีในบทสนทนาบ้าง มิเช่นนั้นเรื่องจะไม่เป็นธรรมชาติ

15. สร้างประโยคอย่างระมัดระวัง

ไม่ควรมีประโยคมากเกินไปจนจำเป็น ให้คำนึงถึงอายุผู้อ่านอยู่เสมอ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาศาสตร์หลายท่านแนะนำว่า

15.1 สำหรับเด็กเล็ก ควรใช้ประโยคที่มี 8-10 คำ หรือน้อยกว่านี้ได้ก็ยิ่งดี

15.2 เด็กระดับกลาง ประโยคควรอยู่ 11-14 คำ

15.3 ความยาวมาตรฐานของประโยคสำหรับเด็กอายุเกิน 11 ปีขึ้นไป อาจยาวได้ 17-20 คำ เกินกว่า 20 คำถือว่าประโยคนั้นไม่เหมาะกับเด็ก

16. อย่าใช้คำซ้ำ ๆ ความคิดซ้ำ ๆ

การใช้คำใดคำหนึ่งบ่อย ๆ จะทำให้ท่วงทำนองการเขียนของคุณเสียสวย การจะเป็นนายของภาษาได้ จะต้องศึกษาเรื่องคำพ้อง คำคล้ายคลึงกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น "ถ้าเขาเป็นนักดนตรี เขาก็คงจะเข้าใจเรื่องนี้ได้..." ตอนต้นเรื่องมีการใช้คำว่าถ้ามากแล้ว ใช้อีกก็จะซ้ำมากไป จึงเขียนใหม่เป็น "หากเขาเป็นนักดนตรี เขาก็คงจะเข้าใจเรื่องนี้ได้..." คำเช่น ถ้า กับหากนี้ คุณจะต้องศึกษาและจดจำไว้เพื่อจะได้นำมาใช้ ความแตกต่างเล็ก ๆ น้อย ๆ ของคำแต่ละคำ จะเป็นการเพิ่มเสน่ห์ให้กับเรื่องที่คุณเขียนได้ดีประการหนึ่ง

การแสดงความคิดเดียวซ้ำก็ทำให้น่าเบื่อ ไม่ว่าจะเขียนอะไรให้เด็กอ่านจะต้องกระชับและเข้าใจง่าย คุณไม่อาจจะใช้โครงเรื่องและวิธีการเขียนแบบเดียวกันในการเขียนเรื่องให้เด็กหัดอ่านกับเขียนเรื่องให้เด็กวัยรุ่น คุณจะต้องชี้ชัดเจนว่าข้อเขียนนั้นให้เด็กกลุ่มไหนอ่านต้องเขียนให้เข้าใจง่ายและสนุก

ภาษาที่ใช้ในร้อยกรอง

หนังสือสำหรับเด็กประเภทร้อยกรองยังมีน้อย โดยเฉพาะสำหรับเด็กเล็กและเด็กประถมศึกษาจึงน่าจะมีการเขียนหนังสือประเภทนี้กันออกมาให้มากขึ้น โดยอาจเขียนเป็นบทร้อยกรองสั้นๆมีภาพประกอบหรือเป็นนิทานมีภาพประกอบทั้งที่เป็นศิลปะแบบไทยและแบบสากลที่

กล่าวว่า ศิลปะแบบไทยนั้น เช่นภาพจิตรกรรมฝาผนังหน้ากลางในหนังสือพุทธรักษา หรือเขียนเป็น เรื่องสั้นเป็นบทละครโดยใช้ร้อยกรองก็ได้

เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการเขียนร้อยกรองนั้น มีวิธีการสั้น ๆ 5 วิธีคือ

1. ใช้คำง่าย
2. ความหมายเด่น
3. เล่นเสียงหลากหลาย
4. ฝากข้อคิด
5. จูงจิตเพลิน

วิธีการทั้ง 5 วิธีนี้ อาจใช้กับหนังสือสำหรับเด็กได้ทุกระดับ เพียงแต่เพิ่มความยากขึ้นได้ ตามสมควรสำหรับเด็กที่มีวัยสูงขึ้น

1. ใช้คำง่าย

คำไทยพยางค์เดียวหรือสองพยางค์ คำประสมสองพยางค์หรือสามพยางค์ คำซ้อนสองพยางค์ คำซ้ำและคำที่มีความถี่ในการใช้สูง ล้วนเป็นคำที่ควรนำมาใช้แต่งบทร้อยกรองสำหรับเด็ก เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายได้ทันที ดังตัวอย่างบทร้อยกรองสำหรับเด็กระดับ 3-6 ปี

2. ความหมายเด่น

ความหมายเด่นในที่นี้ หมายถึง ทั้งความหมายของคำและความหมายของเนื้อความในบทร้อยกรอง ร้อยกรองแต่ละบทควรใช้คำที่มีความหมายเด่นชัด เข้าใจได้ทันทีและควรเรียงคำเป็นเนื้อความที่เข้าใจง่ายไม่สับสน ไม่กำกวม ดังตัวอย่าง บทร้อยกรองสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา

3. เล่นเสียงหลากหลาย

เล่นเสียงหลากหลายในที่นี้หมายรวมทั้งการใช้คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่าง ๆ หลายเสียงสลับกัน และจังหวะในการออกเสียงด้วย เพื่อให้บทร้อยกรองมีเสียงไพเราะและมีจังหวะชวนสนุก เช่น

4. ฝากข้อคิด

บทร้อยกรองบางบท เราอาจฝากข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะมีคุณค่าทางใจให้แก่เด็กได้ เช่น ข้อคิดในการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ หรือความมีน้ำใจต่อกัน

5. จูงจิตเพลิน

จูงจิตเพลิน ก็คือการทำให้เด็กเกิดความบันเทิงว่าเรใจ หรือเพลิดเพลินด้วยการอ่านบทร้อยกรองนั่นเอง ถ้าได้ใช้วิธีการทั้ง 4 ไปแล้ว ก็คงมีข้อนี้เป็นผลพลอยได้ไปด้วย

หมายเหตุ บทร้อยกรองบางบทแต่งให้เข้ากับทำนองเพลงไทย แล้วสอนให้เด็กร้องก็จะช่วยให้เพลิดเพลินยิ่งขึ้น

(วิริยะ สิริสิงห 2524 : 33)

4. งานวิจัยเกี่ยวกับแบบเรียนเชิงวรรณกรรม

กนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80-81) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุดบทที่มีหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อและกลุ่มควบคุมเรียนจากวิธีสอนปกติที่ใช้หนังสือเรียนปกติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนโดยวิธีสอนปกติที่เรียนโดยใช้หนังสือปกตಿಯังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่าการใช้สื่อเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นและดีกว่านักเรียนโดยวิธีปกติ

สามปีต่อมา ทศนีย์ โชติพุดติพงศ์ (2535 : 80-81) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้สื่อในงาน จำนวน 52 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยใช้สื่อใบงาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสนใจในการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในปีเดียวกันนี้ วาสนา จาดพุ่ม (2535 : 98-99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ โรงเรียนราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ จำนวน 60 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในปีเดียวกันนี้ ปริญญาอักษรณ์ พิลากุล (2535 : 59) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อหนังสือเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัย

พบว่า นักเรียนที่เรียนหนังสือด้วยสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์และความสนใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อหนังสือเรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01

ซึ่งในปีต่อมา สุชาติา จันทรพงษ์(2536 : 81-83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อส่งเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 สังกัดเทศบาลราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการสอนส่งเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และสูงกว่าคะแนนที่ได้ก่อนการสอนส่งเสริม

ต่อมา อ้อยแดง หอมสุวรรณ(2538 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อตามแผนการสอนปกติและทัศนคติต่อวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนได้รับการสอนโดยวิธีสอนด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนปรานี มอธรรม (2539 : 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง จังหวัดสิงห์บุรีของเรา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง จังหวัดสิงห์บุรีของเรา มีประสิทธิภาพโดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 87.62/85.10

ในด้านการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ วาตรี เทียนดำ (2540 : 78) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมกับหนังสือเรียนตามคู่มือครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าการใช้หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมในการสอนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความคงทนในการเรียนรู้ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครู

ซึ่งในปีต่อมา จิรภา มาลัยธรรม(2541 : 88-89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังทดลองใช้แบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลองใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งหนังสือเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าดังกล่าวได้พัฒนามาจากหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมและหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ในปีเดียวกัน รุ่งกานต์ ธรรมรักษ์ (2541 : 71) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โรงเรียนวัดเทวสุนทร สำนักเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ (80 / 80) คือ 84.65 / 83.47 แสดงว่าหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม ชุดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้

ส่วนอารีรัตน์ ดอกสี (2541 : 92) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเขียนร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีประสิทธิภาพ โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80 / 80) กล่าวคือมีประสิทธิภาพ 81.67 – 97.67 / 86.92

ในด้านการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ อำนาจ คันธรักษ์ (2541 : 62) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการประเมินประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การประเมินผลท้ายบทเรียน และการประเมินผลสรุปหลังเรียน พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80 / 80) คือ 89.77 / 84.56 แสดงว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาลูกเสือ มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า หนังสือเรียนที่สร้างขึ้นตามลักษณะของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมและหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นหนังสือที่มีประสิทธิภาพสูงและจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมไปใช้ใน

การเรียนการสอนจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดธรรมชาติของสัตว์ ทั้ง 3 เล่ม ที่สร้างขึ้นจะมีประสิทธิภาพตามที่กำหนด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ประกอบการสอนในหน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างและการหาประสิทธิภาพหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นนักเรียนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 210 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 30 คน

2. การสร้างและการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.1 การสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีผลิตหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

2.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.1.3 วิเคราะห์และศึกษาความคิดรวบยอด เพื่อกำหนดจุดประสงค์การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยละเอียด หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของสภาวะโลกปัจจุบัน

2.1.4 สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของ หทัย ตันหยง (2532 : 64 – 72) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

2.1.4.1 วิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์และเนื้อหาจากแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

2.1.4.2 นำเนื้อหาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระของเนื้อหาหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

เมื่อกำหนดแผนศึกษาของรายจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องสัตว์แล้วจึงมาผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงพฤติกรรม ตามขั้นตอน (หทัย ตันหยง 2532 : 69) ดังนี้
ขั้นตอนในการผลิตหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม มีดังนี้

- 1 กำหนดเป้าหมาย
- 2 วิเคราะห์ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์จากหลักสูตรระดับเป้าหมาย
- 3 สร้างแผนการสอนรวมระยะยาวและแผนการสอนรายคาบ (เวลา 20 นาที)
- 4 นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระของเนื้อหา ในหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม
- 5 โครงร่างต้น
ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น

ในการเขียนโครงร่างต้นของหนังสือเชิงวรรณกรรมในขั้นแรก ประกอบด้วย ขั้นตอน ดำเนินการ ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

- 1) เเงาเรื่อง
- 2) แนวคิดโครงร่างจินตภาพ

- 3) แก่นเรื่อง เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้น ๆ
- 4) ตัวแสดงพฤติกรรม แสดงออกให้ภาพพจน์ของเรื่องสั้น ๆ ให้เห็น
- 5) ฉาก ประกอบขึ้นหลายๆ ฉาก มีสีสัน ให้ความรู้สึก รวมกันหลายๆ ฉาก

เข้าเป็นกลุ่ม

- 6) ภาพพจน์มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึกสอดคล้อง

6 ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (หทัย ตันหยง, 2532 : 70)

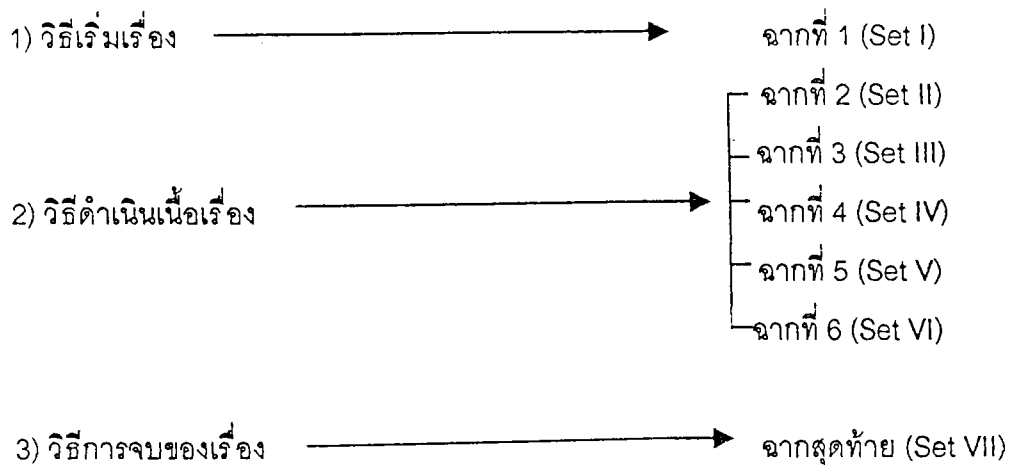
- 1) กำหนดชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน
- 2) การกำหนดแกนพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรมมีทั้งรูปแบบหนังสือเรียน ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของหนังสือเรียน เนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่ม ประสบการณ์ที่เรียน
- 3) เลือกวิธีดำเนินการเนื้อหาสาระ เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
- 4) กำหนดมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดเดียวมีเนื้อความที่มุ่งเน้นที่ความคิด รวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดียว
- 5) รวบรวมข้อมูลหลักฐาน มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป ตัวเลขบุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป
- 6) กำหนดถ้อยคำภาษา ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละครของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ สันทนาระหว่างบุคคลต่อบุคคล

7 โครงร่างลำดับเรื่อง

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่องจะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง

8 โครงร่างหนังสือ

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมเป็นหนังสือเรียนที่มีส่วนประกอบเป็นรูปเล่มดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 71 – 72)

- 1) ส่วนปก ประกอบด้วยชื่อเรื่องหนังสือเรียน ชื่อผู้แต่งชนิดของหนังสือเรียน
- 2) คำนำ ประกอบด้วย การเขียนที่บอกแนวคิด หลักการความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมายและประกาศคุณูปการ
- 3) เนื้อหา ประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
- 4) ส่วนเสริม ประกอบด้วย วิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรมและประวัติผู้แต่ง

9 บรรณาธิการกิจ

บรรณาธิการกิจของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบ – โครงสร้าง
- 2) ตรวจสอบ – การใช้ภาษา
- 3) ตรวจสอบ – ประเมินจุดประสงค์
- 4) ปรับปรุงครั้งที่ 1
- 5) ทดสอบคุณภาพ

- 6) ปรับปรุงครั้งที่ 2
- 7) นำไปใช้
- 8) ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

10 จัดทำรูปเล่มให้สมบูรณ์ ได้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

รวม 3 เล่ม ดังนี้

- 1) เจ้าสำลีสลึงทาง
- 2) เจ้ามาจากไหน
- 3) รักฉันบ้าง

2.1.5 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมให้คณะผู้เชี่ยวชาญ ด้านวรรณกรรม และการสอนทั้ง 3 คน เพื่อให้คณะผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเนื้อหาตามคุณลักษณะของแบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม และตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สำหรับเกณฑ์ในการประเมินหนังสือ เรียนเชิงวรรณกรรมนั้นประเมินตามเกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กกำหนดไว้

2.1.6 ทำการปรับปรุง แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญได้ แนะนำมาแล้ว จัดทำเป็นรูปเล่มฉบับร่าง

2.1.7 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ให้คณะผู้เชี่ยวชาญ ตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อย พร้อมทั้งจะนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

2.2 การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมดำเนินการตามกระบวนการหา ประสิทธิภาพสื่อของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 496-497) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพรายบุคคล โดยนำแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วทั้ง 3 เล่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน สารสาส์นพัฒนา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน เพื่อให้อ่านแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม โดยแนะนำชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ จากนั้นสังเกต

พฤติกรรมขณะอ่าน จับเวลา สนทนาซักถามข้อบกพร่องของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในแต่ละเล่ม ทั้ง 3 เล่ม ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่างๆ ไปปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มเล็ก โดยนำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วจากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารสาส์นพัฒนา จำนวน 10 คน ทำการทดลองพร้อมกันทั้งกลุ่ม โดยวิธีการเดียวกับครั้งที่ 1 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องเกี่ยวกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ความชัดเจนของภาพ หลังจากนั้นนำข้อมูลต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นของนักเรียน สำหรับเรื่องภาษาที่ใช้ในหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจดีและเวลาที่ใช้เหมาะสม

หลังจากการทดลองในครั้งที่ 2 แล้วรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มที่พบในการทดลองแล้ว เพื่อให้ได้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองภาคสนาม

ครั้งที่ 3 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 3 เล่มที่ปรับปรุงในขั้นที่ 2 ไปทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 30 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารสาส์นพัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

3.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลคะแนนก่อนเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการภายหลังจากเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

3.2 การทดลองสอน ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โดยใช้เวลาในการดำเนินการทดลองสัปดาห์ละ 4 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ รวม 12 คาบ

3.3 ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดสิ่งมีชีวิตด้วยตนเอง โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ ตั้งแต่เล่มที่ 1-3 และเมื่อสอนจบแต่ละเล่มแล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามท้ายเล่มทันที เพื่อนำคะแนนที่ได้มาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 ตัวแรก (E_1)

3.4 เมื่อทำการทดลองสอนด้วยการใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดสิ่งมีชีวิตครบทั้ง 3 เล่มแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลคะแนนหลังเรียนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 ตัวหลัง (E_2)

3.5 ให้นักเรียนทำแบบประเมินแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดสิ่งมีชีวิต เมื่อสิ้นสุดการทดลอง

✓ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วย

3.1 แผนการทดลอง ใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

3.2 แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างและหาคุณภาพของแผนการสอน โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

(1) ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

(2) นำความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้จากสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มาเขียนแผนการสอน โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

(3) นำแผนการสอน โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่เขียนขึ้นเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญการสอน โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมตามหลักการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและการเรียนการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

(4) นำแผนการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จากนั้นนำมาปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการ ดังนี้

(1) ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบทดสอบ จากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อทดสอบ ของชวาล แพรัตกุล (2520 : 1-403) เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบของชวาล แพรัตกุล (2520 : 1-385)

(2) ศึกษาหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

(3) ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แต่ละเล่ม แล้วสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มละ 10 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก

(4) นำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่า แบบทดสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เลือกเอาแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ระดับ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 122-125)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้ก่อนและหลังจากการทดลอง แบบทดสอบนี้ผู้ขอได้ดำเนินการสร้างตามกระบวนการ ดังนี้

(1) ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบทดสอบ จากเทคนิคการเขียนข้อทดสอบของชวาล แพรัตกุล (2520 : 1-403) หนังสือเทคนิคการเขียนคำถามแบบเลือกตอบของชวาล แพรัตกุล (2520 : 1-385) หนังสือการวัดผลการศึกษาของอนันต์ ศรีโสภะ (2525 : 111-134 และ 177-192)

(2) ศึกษาหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยเฉพาะเนื้อหาในหน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

(3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์ โดยสร้างให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ รวม 20 ข้อ

(4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น เสนอคณะผู้เชี่ยวชาญงานวัดผล และประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่า แบบทดสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 124)

- +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้นหรือไม่
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้น

(5) นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่า IOC แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เรียนหน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์ จำนวน 30 คน แล้วตรวจให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือเลือกตอบมากกว่า 1 คำตอบ ให้ 0 คะแนน

(6) นำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์ข้อทดสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้การจัดกลุ่ม 27% แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เดห์ ฟาน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2531 : 186-187)

(7) นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ในข้อ (6) มาหาค่าความเชื่อมั่น

(8) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่หาค่าความเชื่อมั่น แล้วไปใช้ในการทดลองต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจากความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์เฉลี่ยโดยคำนวณหา E_1 / E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 หาค่าเฉลี่ย (mean) ของคะแนน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

5.1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 63)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$$\frac{\sum X^2}{N} \quad \text{แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N \quad \text{แทน จำนวนข้อมูล}$$

5.2 สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

5.2.1 หาดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 122 – 125)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรม

$$\frac{\sum R}{N} \quad \text{แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

$$N \quad \text{แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

5.2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์ข้อทดสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้การจัดกลุ่ม 27% แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เดห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 186 – 187)

5.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คำนวณโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 186)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง $= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำได้}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนผู้ที่ไม่ได้ในข้อหนึ่ง $= 1 - p$

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับนั้น

5.3 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

5.3.1 หาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมโดยใช้สูตร E_1/E_2

(ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495 – 496)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum R}{N}}{\frac{A}{A}} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{\frac{B}{B}} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละจาก
ทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบทดสอบท้ายเล่ม

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง
การเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบท้ายเล่ม

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.3.2 หาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจากเกณฑ์พัฒนาการ
โดยพิจารณาทดสอบที่ (t – test) ความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่ม
ตัวอย่าง (อรพรรณ พรสีมา. 2530 : 129 – 130)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่จะใช้พิจารณาใน t -distribution

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหา
เรียนของผู้เรียนแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียน
และหลังเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

$$df = N - 1$$

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนข้อทดสอบ
c	แทน	เกณฑ์ที่กำหนด
X	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ΣX	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
ΣF	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้ง 3 เล่ม ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานจากการทำแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มเพื่อหาค่าประสิทธิภาพตัวแรก (E_1) ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าคะแนนจากการทำแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นรายเล่มดังนี้

เล่มที่	เรื่อง	N	k	c	$\bar{X}$	S.D.	นักเรียนที่ สอบผ่าน		นักเรียนที่ สอบไม่ผ่าน		E ₁
							จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1	ลำดิ่งหลงทาง	30	10	8	9.03	1.07	27	90.00	3	10.00	90.30
2	เจ้ามาจากไหน	30	10	8	8.60	1.08	24	80.00	6	20.00	86.00
3	รักฉันบ้าง	30	10	8	9.30	0.36	30	100	0	0	93.00

รวมทั้ง 3 เล่ม 89.77

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบและแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
(80 %) กล่าวคือ ได้ค่าประสิทธิภาพร้อยละ 89.77

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 3 เล่มแล้ว เพื่อหาค่าประสิทธิภาพตัวหลัง (E_1) ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง

ตาราง 2 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครบ 3 เล่มแล้วดังนี้

ชื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	N	k	c	$\bar{X}$	S.D.	นักเรียนที่สอบผ่าน		นักเรียนที่สอบไม่ผ่าน		E_2
						จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	30	30	24	25.3	1.48	30	100	-	-	84.56

จากตาราง 2 พบว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตครบทั้ง 3 เล่ม เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้ค่าประสิทธิภาพร้อยละ 84.56

ตอนที่ 3 ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มตามเกณฑ์ 80 / 80 ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง

ตาราง 3 ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด (80 / 80)

ลำดับที่	เรื่อง	E ₁	E ₂
1	ลำลีหลงทาง	90.30	84.56
2	เจ้ามาจากไหน	86.00	84.56
3	รักฉันบ้าง	93.00	84.56
	รวม	89.77	84.56

จากตาราง 3 พบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80 / 80) กล่าว คือ E₁ = 89.77 % และ E₂ = 84.56 % ดังนั้นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ สำหรับใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นนักเรียนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 210 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ทดลอง

- 2.1 แผนการสอนใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 2.2 กิจกรรมทดสอบท้ายบทเรียน
- 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามขั้นตอนของศาสตราจารย์หทัย ต้นหยง

3.2 ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตั้งแต่ทดสอบรายบุคคล และทดสอบภาคสนาม โดยผู้วิจัยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โดยใช้เวลาดทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 12 คาบ ตั้งแต่วันที่ 1 – 18 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

3.3 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อให้นักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละเล่ม ทั้ง 3 เล่มใช้เวลาในการทดลองเล่มละ 4 คาบ คาบละ 20 นาที เมื่อสอนจบในแต่ละเล่มแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนทันที เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้มาใช้หาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนทันที เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามเกณฑ์ 80 / 80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2532 : 495 – 496)

3.4 เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ทั้ง 3 เล่ม ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทำการทดสอบแล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

จากการประเมินผลประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จากการประเมินประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมท้ายบทเรียน และการประเมินผลสรุปหลังเรียน พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80 / 80) คือ 89.77 / 84.56 แสดงว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้

อภิปราย

จากการประเมินประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว พบว่า การประเมินผลท้ายบทเรียนและการประเมินผลหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80 / 80) แสดงว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพเป็นรายเล่ม ทั้ง 3 เล่ม มารวมกันและหาประสิทธิภาพก็สูงกว่าเกณฑ์ 80 ตัวแรกคือ ได้ค่าประสิทธิภาพถึง 89.77 และประสิทธิภาพหลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 คือ ได้ค่าประสิทธิภาพ 84.56

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าทั้งในภาพรวมและแยกย่อยเป็นรายเล่ม แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะหทัย ดันหยง ได้อธิบายว่าสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีคุณลักษณะพิเศษ คือ สนองความคิดรวบยอดย่อยแต่ละจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งสอดคล้องกับการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาในปัจจุบันกล่าวคือ สื่อหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเหล่านี้สร้างขึ้น โดยการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เนื้อหาจากแผนการสอน แล้วนำความคิดรวบยอด จุดประสงค์ และเนื้อหามาสัมพันธ์กันแล้วสร้างเป็นสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่อยู่มนษิตความสามารถในการผลิตด้วยตนเอง (หทัย ดันหยง 2532 : 67) จึงอาจกล่าวได้ว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นทั้ง 3 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงเนื่องจาก

1. ใช้หลักเกณฑ์การผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของ หทัย ดันหยง (2532: 64 – 72) ซึ่งทำให้หนังสือเรียนที่ผลิตขึ้นมีคุณสมบัติที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพหลายประการคือ

1.1 มีคุณลักษณะที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์และเนื้อหาจากแผนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จุดประสงค์รายย่อย แล้วนำเนื้อหาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างแก่นสาระของเนื้อหาของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภายในระยะเวลาอันสั้นจบลงภายในแผนการสอนหนึ่งๆ

1.2 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นการสร้างแบบเนื้อหาให้มีลักษณะเป็นวรรณกรรม มีเค้าโครงเรื่อง เนื้อหา แก่นสาระ ฉาก ตัวละคร ดำเนินเรื่องราวสนุกสนาน อ่านจบภายในเล่ม ใช้เวลาสั้นๆในการอ่าน มีภาพประกอบเป็นการ์ตูน

1.3 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อแปลกใหม่เหมาะมือสำหรับเด็กสามารถพกพาไปได้สะดวก กิจกรรมเสริมที่ส่งเสริมการอ่านและเขียน อีกทั้งนักเรียนยังได้แสดงออกตามความสามารถ

2. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อกลไกที่เป็นทั้งตัวสื่อและวิธีการสอนช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นจึงสามารถให้นักเรียนได้เรียนรู้จากเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอนและทำกิจกรรมท้ายเล่ม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนได้เรียนรู้โดยผ่านสัมผัสเกือบครบทุกด้าน

3. ประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 3 เล่มนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการ สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้ เพราะมีคุณสมบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ตันหยง (2532 : 214) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีประสิทธิภาพทางเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนวิธี สอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80 –81) ที่พบว่านัก เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลลบทที่มีแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีประ สิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติด้วยหนังสือเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ โชติพิภพพิงศ์ (2535: 80 –81) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ โดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประ สิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา จันทร์แพง (2536 : 81 – 83) ที่พบว่าสื่อแบบเรียนเล่ม เล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา การคูณและการหาร และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราวณี มอญธรรม (2538 : 84) ที่พบว่าสื่อ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบ การณ์ชีวิตเรื่อง "จังหวัดสิงห์บุรีของเรา"

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนสูงขึ้นในทุกเนื้อหาและกลุ่มประสบการณ์ ดังนั้นเมื่อนำมาใช้สอนในกลุ่มวิชาสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต เป็นวิชาที่นักเรียนไม่สามารถพบเห็นธรรมชาติได้ในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน ทำใ้ นักเรียนทุกคนสามารถค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สอด คล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงความรู้ได้ดี (หทัย ตันหยง . 2532 9) แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นทั้ง 3 เล่มจึงเป็นสื่อที่ทรงประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เหมาะสมที่จะนำไปใช้สอน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งกลุ่มโรงเรียนในเครือสหพัฒน์ สามารถนำไปใช้สอนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ควรคำนึงถึงในเรื่องเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจากงานวิจัยในวิชาต่างๆ จะใช้เวลาไม่เกิน 3 คาบ แต่เนื่องจากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดการดำรงชีวิตของสัตว์ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นี้เป็นแบบเรียนที่ให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ตัวละครเองโดยการระบายสี จึงใช้เวลา 4 คาบเรียน

1.2 การใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะได้ผลต้องปฏิบัติตามแผนการสอน

1.3 การจูงใจนักเรียนในระดับประถมต้น ควรใช้แบบเรียนที่มีภาพการ์ตูนและใช้วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการอ่านของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนตามคู่มือครูและหรือวิธีอื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันคือ เด็กเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ว่าจะมีผลต่อการเรียนจากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมต่างกันหรือไม่

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ใช้ภาพประกอบไม่มีสีกับ ภาพประกอบที่มีสีสำเร็จแล้ว ว่านักเรียนจะมีความสนใจต่างกันหรือไม่

2.4 ควรมีการวิจัยพัฒนาสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในรูปแบบของมัลติมีเดียในซีดีรอม (CD – Rom) เพื่อใช้เป็นสื่อในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นและเพื่อตอบสนองความต้องการสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นชม. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุดจบที่ใช้หนังสือเรียน
เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร , 2532.อัคราเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, นักประพันธ์น้อย. กรุงเทพฯ : ออฟเซท,2531.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2532
- _____. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2521
- กลุ่มจิตต์ พลายเวช,นิศา ชูโต สภาพและแนวหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประชาชน,
2527
- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. "การจัดทำหนังสือเด็ก, "ข่าวสารห้องสมุดแห่งชาติ. 1(4)5 : กรกฎาคม
2527
- จินตนา ไบกาซูยี, การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก . ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ.2524.
- จิรภา มาลัยธรรม. การสร้างแบบเรียนลอยฟ้าเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง สำนักงานเขตบาง
กะปิ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร ,2541.อัคราเนา.
- จวีวรรณ คูหาภินันท์ .การทำหนังสือสำหรับเด็ก . ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษย
ศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา , ศิลปาวรรณาการ
กรุงเทพฯ: 2527 .
- จวีลักษณ์ บุญจะภาบุญน . จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์ ,2534
- ชวาล แพร์ตันกุล. เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ. กรุงเทพฯ ; พิกัดอักษร , 2520

- ..... . เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ ; พิกัดอักษร , 2520
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2537.
- ซ้ำเรื่อง พัชรชนม์ การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .2525.
- ณรงค์ ทองปาน . การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 250. พัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู .2526.
- ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. การอ่านให้เก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : กระดาษสา, 2529.
- ถวัลย์ มาศจรัส. การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพื่อเติมต้นอ้อ แกรมมีจำกัด , กรุงเทพฯ , 2539 .
- ทัศนีย์ โชติพุดติพงศ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับที่เรียนโดยใช้สื่อใบงาน. . วิทยานิพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .2535. อัดสำเนา.
- บันลือ พุกกะวัน. การประถมศึกษา. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช กรุงเทพฯ : 2522
- ประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ. เด็กกับวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . 2527.
- ประสิทธิ์ ภาพย์กลอน การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2518 .
- ประสิทธิ์ มุสิกเกษม ชีวิตบ้านป่า. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก , 2522 .
- ปราณี เชียงทอง .วรรณกรรมสำหรับเด็ก. ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน, 2525.
- ปราณี มองธรรม. การสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง "จังหวัดสิงห์บุรีของเรา" กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2538. อัดสำเนา.
- ปรีชาลักษณ์ พิลากุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนวิชา

ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิง
วรรณกรรมกับสื่อการเรียนตามคู่มือครูปฏิญานิพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

พรจันทร์ จันทรวิมลและคณะ. การเขียนและจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. สำนัก
พิมพ์ตะเกียง กรุงเทพฯ, 2534.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538.

พิเชษฐ อินโสม . การสร้างหนังสือภาพการ์ตูนประกอบบทเรียน "ดิน" สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5.วิทยานิพนธ์ . ศษ.ม. มหาวิทยาลัยมหิดล , 2531.

ภิญญาพร นิตยะประภา. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พระนคร.โอเดียนสโตร์,
2534.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. วรรณกรรมประถมศึกษา. สำนักเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช , 2527.

ยุพา ชุมสนิท. การสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชา ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5.ปฏิญานิพนธ์กศ.ม. การประถม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
, 2540 .

รัญจวน อินทรกำแหง, คุณ.วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนัก
พิมพ์ดวงกมล .2520.

รัถพร ชังธาดา. การทำหนังสือสำหรับเด็ก.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม,2531.

ราตรี เทียนดำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสนใจในการเรียนและความคงทนใน
การเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกการลบของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.ปฏิญานิพนธ์กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2540. อัดสำเนา

- รุ่งกานต์ ธรรมรักษ์. การสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้การสนทนากลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรม
ชาติ. กรุงเทพฯ : 2541.
- เลิศ อานันทะ. "โลกของเด็ก". นิตยสารแม่และเด็ก 3 มิถุนายน 2523. วชิรญาณ, หอพระ
สมุด. บทกลอนกล่อมเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย .2464.
- วาสนา จาดพุ่ม. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนปกติ. ปรินญาณินท์กศ.ศ.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,2535, อัดสำเนา.
- วิริยะ สิริสิงห. การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก สุวีริยาสาสน์ กรุงเทพฯ , 2524.
- วิเชียร เกษประทุม. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. นครสวรรค์: ภาควิชาภาษาไทย คณะวิชา
มนุษยและสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ , 2523.
- สนั่น มีชันหมาก. วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน .
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2537.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์. การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก (อนุบาล 331, ไทย331, บรรณารักษ์ 441,
ศึกษา141). สำนักพิมพ์ไอดีเยนสโตร์ . 2523.
- สมหมาย เชื้อพงศ์. การวิเคราะห์หนังสือส่งเสริมการอ่าน ประเภทสารบันเทิงในระดับประถม
ศึกษา. ปรินญาณินท์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
,2523.
- สุชาติา จันทรแห่ง. การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อซ่อมเสริมการ
วิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่3. ปรินญาณินท์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2536. อัดสำเนา.
- สุนาฏ นิมิธมุทรากุล. การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจและความสนใจอันเกิดจาก
การอ่านหนังสือที่ใช้สำนวนของเด็กในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับหนังสือที่ผู้
ใหญ่เขียน. ปรินญาณินท์กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ,2520. อัดสำเนา.

- สุนิรัตน์ ภิรมย์นาม. การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจและความสนใจอันเกิดจากการอ่านหนังสือที่ได้สำนวนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในชนบทกับหนังสือที่ผู้ใหญ่อ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณีพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,2519. อัดสำเนา.
- สุเพ็ญ ทาเกิด. สุขภาพจิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ. ปรินญาณีพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,2534. อัดสำเนา.
- หทัย ดันหยง . การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์. 2529.
- _____. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก.แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก ,2525.
- _____. ศิลปะการตกแต่งต้นฉบับหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่ 2 แพรววิทยา กรุงเทพฯ 2528.
- _____. โครงการแบบเรียนลอยฟ้าเอกสารสัมพันธ์ปฏิบัติการเรื่องการผลิตสื่อเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้สำหรับเด็ก กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .2534.
- _____. รายงานการวิจัยการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทประยูรวงศ์ ,2532.
- _____. ตำนานพวงระย้าปลาตะเพียน (โมบายล์ ; Mobile) กับแบบเรียนลอยฟ้าราคาถูกม.ป.ท. ,2533. อัดสำเนา
- _____. การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยสื่อวัตกรรมการแบบเรียนลอยฟ้าราคาถูกม.ป.ท. , 2533 อัดสำเนา.
- อนันต์ ศรีโสภณาการวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ,2525.
- อรวรรณ พรสีมา. เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยี 437 บทเรียนด้วยตัวเอง. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน,2530. อัดสำเนา
- อ้อยแดง หอมสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อวิถีชีวิตประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ, ปรินญาณีพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,2538. อัดสำเนา.

อารีรัตน์ ดอกสี การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้การสอนเขียน
ร้อยกรองชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณีพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,2541 อัดสำเนา.

อานาจ คันธรักษ์ การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอนกิจกรรมลูก
เสือสามัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณีพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,2541. อัดสำเนา.

ภาคผนวก ก

ตาราง ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายแบบเรียน
เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 - 3

ข้อที่	เล่มที่ 1 สำลีหลงทาง		เล่มที่ 2 เจ้ามาจากไหน		เล่มที่ 3 รักฉันบ้าง	
	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.50	.61	.21	.46	.43	.32
2	.39	.28	.55	.66	.64	.48
3	.62	.36	.28	.43	.32	.35
4	.42	.42	.51	.32	.41	.24
5	.28	.22	.27	.28	.22	.28
6	.25	.52	.36	.45	.22	.64
7	.34	.45	.52	.58	.38	.45
8	.20	.43	.34	.24	.26	.53
9	.25	.38	.24	.56	.39	.48
10	.38	.78	.25	.54	.26	.47

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เล่มที่ 1 โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20)

$$r_{tt} = \frac{N}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

$$N = 10$$

$$\sum pq = 2.21$$

$$S_t^2 = 4.6739$$

$$r_{tt} = \frac{10}{10-1} \left[1 - \frac{2.21}{4.6739} \right]$$

$$= \left[\frac{10}{9} \right] \frac{2.4639}{4.6739}$$

$$= 1.1111 \times 0.5272$$

$$= 0.5858$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 = 0.5858

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เล่มที่ 1 โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20)

$$r_{tt} = \frac{N}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_i^2} \right]$$

$$N = 10$$

$$\sum pq = 2.21$$

$$S_i^2 = 4.6739$$

$$r_{tt} = \frac{10}{10-1} \left[1 - \frac{2.21}{4.6739} \right]$$

$$= \left[\frac{10}{9} \right] \times 0.5272$$

$$= 1.1111 \times 0.5272$$

$$= 0.5858$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 = 0.5858

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เล่มที่ 2 โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20)

$$r_{tt} = \frac{N}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

$$N = 10$$

$$\sum pq = 3.52$$

$$S_t^2 = 5.3678$$

$$r_{tt} = \frac{10}{10-1} \left[1 - \frac{3.52}{5.3678} \right]$$

$$= \left[\frac{10}{9} \right] \times 0.6545$$

$$= 1.1111 \times 0.6545$$

$$= 0.7271$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2 = 0.7271

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เล่มที่ 3 โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20)

$$r_{tt} = \frac{N}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_i^2} \right]$$

$$N = 10$$

$$\sum pq = 2.94$$

$$S_i^2 = 4.736$$

$$r_{tt} = \frac{10}{10-1} \left[1 - \frac{2.94}{4.736} \right]$$

$$= \left[\frac{10}{9} \right] \times 0.6208$$

$$= 1.1111 \times 0.6208$$

$$= 0.6897$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3 = 0.6897

การหาค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ของกิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การหาค่า IOC ของกิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 1 เรื่อง ลำลีหลงทาง

$$\begin{aligned}\Sigma R &= 3 \\ N &= 3 \\ IOC &= \frac{\Sigma R}{N} \\ &= \frac{3}{3} \\ IOC &= 1\end{aligned}$$

∴ กิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 มีค่า IOC = 1

การหาค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ของกิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การหาค่า IOC ของกิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 2 เรื่อง เจ้ามาจากไหน

$$\begin{aligned}\Sigma R &= 3 \\ N &= 3 \\ IOC &= \frac{\Sigma R}{N} \\ &= \frac{3}{3} \\ IOC &= 1\end{aligned}$$

∴ กิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2 มีค่า IOC = 1

การหาค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ของกิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิง
วรรณกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การหาค่า IOC ของกิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมเล่มที่ 3 เรื่อง รักฉันบ้าง

$$\sum R = 3$$

$$N = 3$$

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$= \frac{3}{3}$$

$$IOC = 1$$

∴ กิจกรรมท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3 มีค่า IOC = 1

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย(p)ค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.79	.41	16	.44	.38
2	.42	.26	17	.33	.25
3	.63	.24	18	.45	.56
4	.21	.57	19	.43	.59
5	.22	.21	20	.26	.41
6	.41	.23	21	.38	.50
7	.77	.44	22	.30	.30
8	.27	.33	23	.58	.42
9	.63	.40	24	.42	.26
10	.65	.63	25	.27	.32
11	.60	.53	26	.22	.47
12	.44	.38	27	.27	.23
13	.36	.32	28	.31	.22
14	.40	.47	29	.25	.52
15	.41	.56	30	.35	.20

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต จากสูตร KR = 20

$$r_{tt} = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_i^2} \right]$$

$$n = 30$$

$$\sum pq = 6.52$$

$$S_i^2 = 19.1684$$

$$r_{tt} = \frac{30}{30-1} \left[1 - \frac{6.52}{19.1684} \right]$$

$$= \left[\frac{30}{29} \right] \left[\frac{12.6484}{19.1684} \right]$$

$$= 1.0345 \times 0.6598$$

$$= 0.6826$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน = 0.6826

การหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้สูตร

$$E_1 = \left[\frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \right] \times 100$$

$$E_2 = \left[\frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \right] \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
E_2 แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ
$\sum X$ แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
$\sum F$ แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
N แทน	จำนวนผู้เรียน
A แทน	คะแนนเต็มของการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
B แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1

$$E_1 = \left[\frac{\frac{271}{30}}{100} \right] \times 100$$

$$= 90.30$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2

$$E_1 = \left[\frac{\frac{258}{30}}{10} \right] \times 100$$

$$= 86.00$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3

$$E_1 = \left[\frac{\frac{279}{30}}{10} \right] \times 100$$

$$= 93.00$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม รวม 3 เล่ม

$$\begin{aligned} E_1 &= \frac{\frac{808}{30}}{30} \times 100 \\ &= 89.77 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} E_2 &= \frac{\frac{761}{30}}{30} \times 100 \\ &= 84.56 \end{aligned}$$

ตาราง 6 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในแต่ละเล่ม ทั้ง 3 เล่ม

เล่มที่ คะแนน คนที่	1 (10)	2 (10)	3 (10)	(30)
1	9	8	10	27
2	7 (8)*	7 (8)*	9	25
3	10	9	10	29
4	10	8	9	27
5	8	9	9	26
6	9	8	9	26
7	10	7 (8)*	10	28
8	10	9	10	29
9	8	8	10	26
10	9	8	10	27
11	9	9	10	28
12	8	8	9	25
13	10	7 (8)*	10	28
14	8	9	10	27
15	10	9	10	29
16	10	7 (8)*	9	27
17	10	9	8	27
18	10	9	9	28
19	9	9	9	27
20	9	8	9	26
21	8	9	9	26
22	7 (8)*	8	9	25
23	9	9	10	28

ตาราง 6 (ต่อ)

เล่มที่ คะแนนเต็ม คนที่	1 (10)	2 (10)	3 (10)	(10)
24	10	9	9	28
25	9	7 (8)*	9	26
26	8	7 (8)*	9	25
27	9	10	9	28
28	7 (8)*	10	9	27
29	9	9	9	27
30	9	9	8	26
$\bar{X}$	9.03	8.60	9.30	26.93
S.D	1.07	1.08	0.36	1.08

* นักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ต้องสอนซ่อมเสริมจากตาราง 1 พบว่านักเรียนบางคนทำคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จึงสอนซ่อมเสริมและทดสอบใหม่

ตาราง 7 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คนที่ 1	คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)
1	25
2	24
3	25
4	27
5	27
6	27
7	27
8	24
9	24
10	25
11	25
12	25
13	24
14	25
15	29
16	25
17	25
18	25
19	24
20	25

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่ 1	คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)
21	25
22	25
23	25
24	24
25	27
26	25
27	26
28	25
29	27
30	25
$\bar{X}$	25.30
S.D	1.48

แผนการสอน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์

แผนการสอนที่ 1

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่องสัตว์

เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมมักออกลูกเป็นตัวมีลักษณะเช่นเดียวกับพ่อแม่

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมได้
2. นักเรียนสามารถบอกชื่อสัตว์ที่มีลักษณะเหมือนกับพ่อแม่ได้
3. นักเรียนสามารถสรุปพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมได้

เนื้อหา

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำนักเรียนร้องเพลง หนูมาลี พร้อมทำท่าประกอบเพลง

ขั้นสอน

1. ครูแจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องสำลีหลงทาง ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
2. นักเรียนเล่าเรื่องประกอบท่าทาง จากเรื่องที่ได้อ่านในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องสำลีหลงทาง
3. ครูแจกรูปสัตว์ให้นักเรียนนำรูปภาพลูกสัตว์ จับคู่กับแม่สัตว์ที่ติดอยู่ บนกระดานแม่เหล็ก

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมักออกลูกเป็นตัวมีลักษณะเช่นเดียวกับพ่อแม่
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม
3. นักเรียนระบายสีในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่องสำลีหลงทาง

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพลูกสัตว์และแม่สัตว์ เช่น แมว , สุนัข , หมู , ไก่
2. แผ่นกระดาษแม่เหล็ก
3. แผนภูมิเพลง หนูมาลี
4. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องสำลีหลงทาง
5. แบบทดสอบท้ายเล่ม
6. ดินสอสี

การประเมินผล

1. จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่ม เรื่องสำลีหลงทาง
2. จากการสังเกตการตอบคำถาม
3. ประเมินความรู้จากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น

แผนการสอน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์
 แผนการสอนที่ 2

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 เรื่องสัตว์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

วงจรชีวิตของสัตว์บางชนิดเริ่มต้นจากไข่เป็นตัวอ่อนแล้วเติบโตเหมือนพ่อแม่ต่อไป

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถอธิบายวงจรชีวิตของกบได้
2. นักเรียนสามารถสรุปลักษณะสำคัญของวงจรชีวิตของสัตว์บางชนิดได้
3. นักเรียนสามารถเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงร่างกายของกบได้

เนื้อหา

วงจรชีวิตของกบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำภาพไข่สัตว์ชนิดต่าง ๆ เช่น ไข่ไก่ , ไข่เป็ด , ไข่กบ , ไข่ยูง , ไข่ผีเสื้อ , ไข่มด ทาตั้งคำถามว่าเป็นไข่ของสัตว์ชนิดใด

ขั้นสอน

1. ครูแจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องเจ้ามาจากไหนให้นักเรียนทุกคนอ่าน
2. นักเรียนเล่าเรื่องประกอบท่าทาง จากเรื่องที่ได้อ่านในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องเจ้ามาจากไหน
3. ครูนำภาพไข่สัตว์ออกมาอีกครั้งแล้วให้นักเรียนตอบคำถามว่าไข่ในภาพเป็นไข่ของสัตว์ชนิดใด

4. ให้นักเรียนบอกชื่อสัตว์ที่ออกลูกเป็นไข่และสัตว์ที่ออกลูกเป็นตัว

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมักออกลูกเป็นตัวมีลักษณะเช่นเดียวกับพ่อแม่
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม
3. นักเรียนระบายสีในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่องสำลีหลงทาง

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพไข่สัตว์ต่างๆ
2. แผ่นกระดานแม่เหล็ก
3. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องเจ้ามาจากไหน
4. แบบทดสอบท้ายเล่ม
5. ดินสอสี

การประเมินผล

1. จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่ม เรื่องเจ้ามาจากไหน
2. จากการสังเกตการตอบคำถามสัตว์ชนิดใดออกลูกเป็นไข่ สัตว์ชนิดใดออกลูกเป็นตัว
3. ประเมินความรู้จากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น

แผนการสอน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 3 เรื่องสัตว์
 แผนการสอนที่ 3

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 เรื่องสัตว์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

สัตว์ทุกประเภทมีคุณสมบัติต่างกันตามประเภทของสัตว์

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของแมลงปอได้
2. นักเรียนสามารถบอกลักษณะรูปร่างของแมลงปอได้
3. นักเรียนสามารถเรียนรู้ถึงธรรมชาติของแมลงปอได้

เนื้อหา

ประโยชน์ของแมลงปอ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อเล่นเกมใบ้คำ (สัตว์กับอาหารของสัตว์)

ขั้นสอน

1. ครูแจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องรักฉันบ้างให้นักเรียนทุกคน
2. นักเรียนเล่าเรื่องประกอบท่าทาง จากเรื่องที่ได้อ่านในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องรักฉันบ้าง
3. ให้นักเรียนบอกชื่อสัตว์และอาหารที่สัตว์แต่ละประเภทกิน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของสัตว์แต่ละประเภท
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม
3. นักเรียนระบายสีในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่องลำลีหลงทาง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรใบคำ สัตว์และอาหารที่สัตว์กิน
2. แผ่นกระดานแม่เหล็ก
3. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องรักฉันบ้าง
4. แบบทดสอบท้ายเล่ม
5. ดินสอสี

การประเมินผล

1. จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่ม เรื่อง รักฉันบ้าง
2. จากการสังเกตการเล่นเกมหายคำใบ้
3. ประเมินความรู้จากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เรื่องสำลีหลงทาง

ให้นักเรียน X ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. สัตว์ใดที่ออกลูกเป็นไข่
ก. แมว   ข. ไก่   ค. หมู
2. สัตว์ชนิดใดออกลูกเป็นตัว
ก. กบ   ข. สุนัข   ค. ไก่
3. สัตว์ชนิดใดไม่เข้าสังคมกับสัตว์อื่น
ก. กบ   ข. แมว   ค. หมู
4. แมวเลี้ยงลูกด้วยอะไร
ก. นม   ข. เศษอาหาร   ค. หญ้า
5. สัตว์ที่เลี้ยงไว้ดูเล่นคือ
ก. หมู   ข. ไก่   ค. แมว
6. สัตว์ที่ใช้เป็นอาหารได้คือ
ก. หมู, สุนัข   ข. แมว, สุนัข   ค. ไก่, หมู
7. สัตว์ที่มีรูปร่างเหมือนพ่อแม่คือ
ก. ยุง   ข. หมู   ค. กบ
8. สัตว์ชนิดใดเลี้ยงลูกด้วยนม
ก. ไก่   ข. กบ   ค. สุนัข
9. การเล่นใดที่ไม่เป็นการทรมานสัตว์
ก. ชนไก่   ข. กัดปลา   ค. สะบ้า
10. สัตว์ที่มีลูกจะเป็นอย่างไร
ก. ปล่อยให้ลูกเป็นอิสระ   ข. รักและห่วงแหนลูก   ค. ฝังลูกทั้งวัน

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เรื่องเจ้ามาจากไหน

ให้นักเรียน X ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. ● จากภาพเป็นไข่ของสัตว์ชนิดใด

ก. หมี่	ข. เสือ	ค. กบ
---------	---------	-------
2. สัตว์ชนิดใดออกไข่ในน้ำ

ก. ผีเสื้อ	ข. กบ	ค. ไก่
------------	-------	--------
3. ผีเสื้อออกลูกเป็นอะไร

ก. ดักแด้	ข. ไข่	ค. หนอน
-----------	--------	---------
4. สัตว์ในภาพ เรียกว่า

ก. ลูกเจี๊ยบ	ข. ลูกอี๋ด	ค. ตัวมิ่ง
--------------	------------	------------
5. สัตว์ชนิดใดออกลูกเป็นไข่

ก. หมี่	ข. เสือ	ค. กบ
---------	---------	-------
6. สัตว์คู่ใดเจริญเติบโตเหมือนกัน

ก. กบ , ผีเสื้อ	ข. ยุง , ดักแด้	ค. ผีเสื้อ , แมลงสาบ
-----------------	-----------------	----------------------
7. เราจะหาไข่กบได้ที่ใด

ก. ในทะเล	ข. ในหนองน้ำ	ค. ชายหาดทราย
-----------	--------------	---------------
8. เราจะหาไข่ผีเสื้อได้ที่ใด

ก. ในหนองน้ำ	ข. ใต้ต้นไม้	ค. บนต้นไม้
--------------	--------------	-------------
9. สัตว์ชนิดใดมีรูปร่างไม่เหมือนพ่อแม่

ก. กบ	ข. ไก่	ค. แมว
-------	--------	--------
10. กบอาศัยบริเวณใด

ก. ในน้ำ	ข. บนบก	ค. ทั้งบนบกและในน้ำ
----------	---------	---------------------

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
หน่วยย่อยเรื่องสัตว์

ให้นักเรียน X ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. สัตว์ใดที่ออกลูกเป็นไข่
ก. แมว   ข. ไก่   ค. หมู
2. สัตว์ชนิดใดออกลูกเป็นตัว
ก. กบ   ข. สุนัข   ค. ไก่
3. สัตว์ชนิดใดไม่เข้าสังคมกับสัตว์อื่น
ก. กบ   ข. แมว   ค. หมู
4. แมวเลียลูกด้วยอะไร
ก. นม   ข. เศษอาหาร   ค. หญ้า
5. สัตว์ที่เลี้ยงไว้ดูเล่นคือ
ก. หมู   ข. ไก่   ค. แมว
6. สัตว์ที่ใช้เป็นอาหารได้คือ
ก. หมู, สุนัข   ข. แมว, สุนัข   ค. ไก่, หมู
7. สัตว์ที่มีรูปร่างเหมือนพ่อแม่คือ
ก. ยุง   ข. หมู   ค. กบ
8. สัตว์ชนิดใดเลียลูกด้วยนม
ก. ไก่   ข. กบ   ค. สุนัข
9. การเล่นใดที่ไม่เป็นการทรมานสัตว์
ก. ชนไก่   ข. กัดปลา   ค. สะบ้า
10. สัตว์ที่มีลูกจะเป็นอย่างไร
ก. ปล่อยให้ลูกเป็นอิสระ   ข. รักและห่วงแหนลูก   ค. ฝึกลูกตั้งวัน

สำลีหลงทาง

เรื่อง ปิยนุช ทองท้ว

ณรงค์ พุทธิพงษ์ ภาพ

โครงสร้างการสอน

ความคิดรวบยอด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีกอกลูกเป็นตัวมี

ลักษณะเช่นเดียวกับพ่อแม่

จุดประสงค์ เมื่อนักเรียนได้อ่านแบบเรียนเล่มนี้และทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามเงื่อนไข แล้วสามารถ

แสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

๑. บอกชื่อของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมได้

๒. บอกชื่อสัตว์ที่มีลักษณะเหมือนกับพ่อแม่ได้

๓. สรุปพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมได้

อรรถลักษณะ กระบวนการเล่าเรื่องจากประสบการณ์

๑. นำเข้าเรื่อง สำลีเดินทางจากบ้านจันทิว

๒. ลำดับเหตุการณ์ สำลีเดินทางหาแม่และได้พบสัตว์
ชนิดต่างๆ

๓. เล่าเหตุการณ์ สำลีเดินทางไปพบสัตว์ต่างๆ ที่มีพฤติกรรม
แตกต่างกัน

๔. สรุป แมว หมู และสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

๕. แสดงความรู้สึก ความผูกพันและห่วงแหนลูก

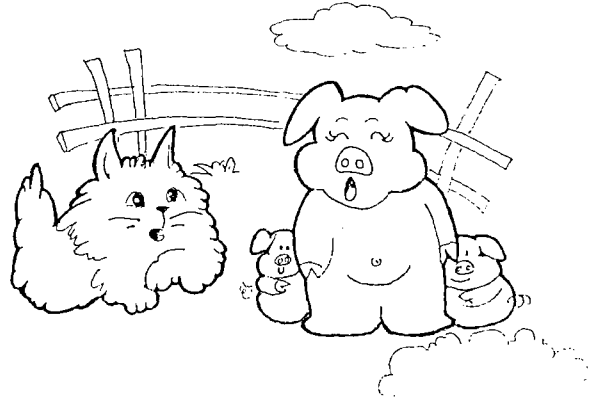
คำนำ

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๒ ในหน่วย สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องสัตว์ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ทักษะหลายๆ
ด้าน จึงจะเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมใน
โรงเรียนและชุมชนนั้นไม่เอื้ออำนวย รวมทั้งกำหนดเวลาเรียนในรายคาบมีเวลา
จำกัด ทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรและเนื่องจากนักเรียนไม่
สามารถจะเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้เขียนจึงสร้างแบบเรียนเล่มเล็ก
เพื่อให้เป็นสื่อในการอ่านและให้เกิดความสนใจและได้รับความสนุกสนาน เพราะ
แบบเรียนเล่มเล็กนี้มีเนื้อหาและภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน
จำลองเหตุการณ์และสถานการณ์จากวิถีชีวิต หรือ ธรรมชาติแวดล้อมที่เป็นจริง
มานำเสนอในรูปแบบของนิยาย - นิทาน บ้านเทิดศักดิ์ ซึ่งเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
ผู้เขียนหวังว่าแบบเรียนเล่มนี้ จะมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี
หากใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้เสนอแนะไว้นี้

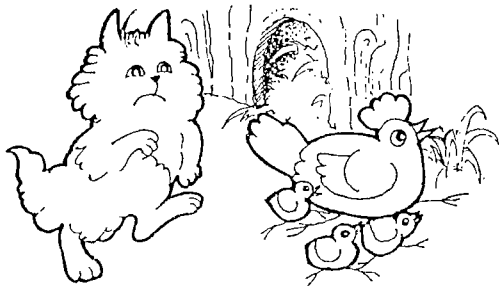
ปิยนุช ทองท้ว

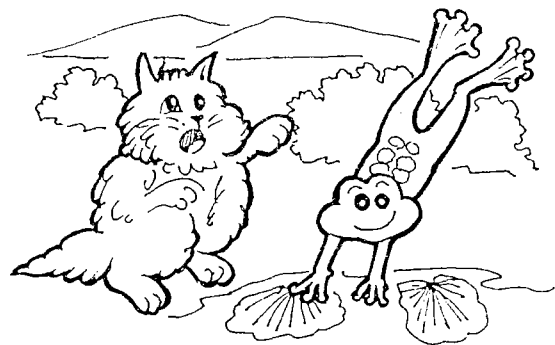
“ฉันชื่อลำลือเป็นลูกแมวขนฟูๆ ตัวเล็กน่ารัก ฉันเดินออกมาเที่ยว ไกลจนกลับบ้านไม่ถูกแล้ว”

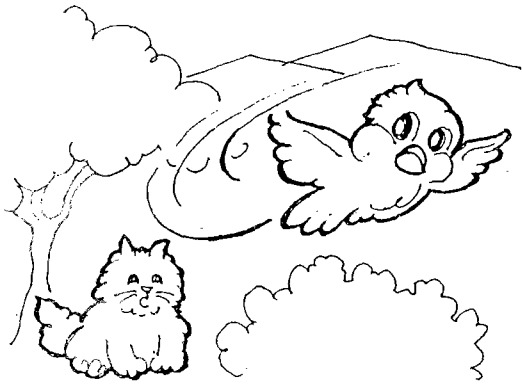
ลำลือ : “แม่หมูจ๋า เห็นแม่ของลำลือไหม”
แม่หมู : “ไม่เห็นหรอก ลำลือไปหาที่อื่นเถอะ”

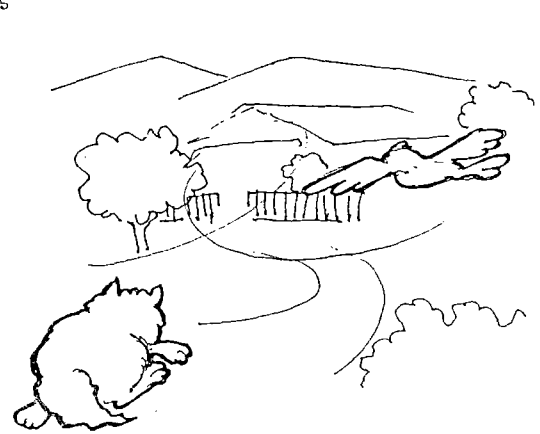
ลำลือเดินต่อไปจนพบแม่ไก่กับลูกเจี๊ยบ จึงเดินเข้าไปหา แต่แม่ไก่พาลูกๆ วิ่งหนีลำลือกันหมด แล้วยังส่งเสียงร้องกันดังไปหมด
ลำลือ : “ทำไมพวกเขาต้องวิ่งหนีเราด้วยล่ะ ตามแค่นี้เอง”

ขณะนั้นฝนเริ่มตก แม่กบกระโดดออกมา
ลำลือ : “กบจ๋า เห็นแม่ของลำลือไหม”
แต่กบไม่พูดกับลำลือและกระโดดหนีหายไป

เมื่อฝนหยุด ล่าลีเดินต่อไปและมองเห็นนกน้อยตัวหนึ่งบินมา
 ล่าลี : "เจ้านกนี่มันชอบมาเกาะที่ต้นไม้ในบ้านเรานี่ ตามนกไปดีกว่า"

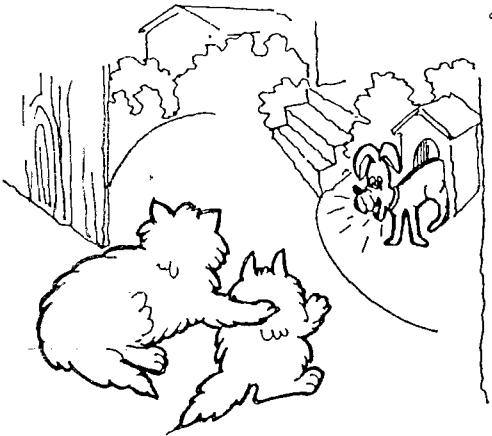
ล่าลีวิ่งตามนกน้อยนั้นมาจนถึงบ้านหลังหนึ่ง
 ล่าลี : "ใช่แล้วนี่เ็นบ้านที่เราอยู่ ดีใจจังเลย แม่จ๋า-
 แม่จ๋า ล่าลิลกลับมาแล้ว"

ในขณะนั้นเอง แม่สุนัขที่กำลังให้ลูกกินนมอยู่ใกล้ๆ รีบวิ่ง
 ออกมาอย่างเร็วและยืนกั้น ไม่ให้ล่าลีผ่านเข้าไปในบ้าน

แม่สุนัขคำรามใส่ล่าลีเสียงดัง ล่าลิตกใจมาก ทันใจนั่นเอง
 แม่ของล่าลียิ่งกระโดดเข้ามา และพูดด้วยเสียงอันดัง

แม่สุนัขจึงถอยห่างไป ส่วนแม่ของลำลี้ก็รีบพาลำลี้กลับบ้าน
แม่ลำลี้ : "อย่าเข้าไปใกล้สุนัขจิ้งจอก เพราะมันจะทำร้ายแมวเหมียว"

๑๐

ลำลี้ : "ลำลี้จะจำคำที่แม่สอนและจะไม่ไปไหนไกลๆ
แม่อีกแล้ว เพราะข้างนอกบ้าน ลำลี้ไม่รู้จักอะไรเลย"

๑๑

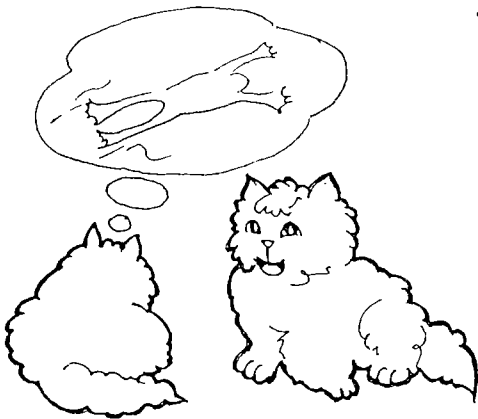

แม่ลำลี้ : "ดีแล้วลูก นี่แม่ก็ออกตามหาลูกตั้งนาน แม่เป็นห่วง
ลูกมากตื่นะที่มามีมาช่วยลูกไว้ทันไม่อย่างนั้นลูกคงแย่"
ลำลี้ : "ขอบคุณจะแม่ ลำลี้จะจำไว้ ลำลี้รักแม่มากเลย"

๑๒

ลำลี้ : "แม่จำ ทำไมลูกเจียบถึงวังนี้ลำลี้ละ"
แม่ลำลี้ : "กึ่งมันยังเด็กช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ มันก็กลัวนะจิงลูก"

๑๓

๑๔

ลำลี : "แล้วกบด้วย ไม่ยอมพูดกับลำลีเลย กระโดดหนีไปเลย"
 แม่ลำลี : "นั่นเป็นเพราะกบไม่ใช่สัตว์ที่จะเข้าสังคมกับสัตว์อื่น
 มันรักสันโดษ"

แม่ลำลี : "มีสัตว์ชนิดอื่นๆ อีกหลายชนิดที่มีความแตกต่างจากพวก
 เราอีก เมื่อลูกโตขึ้นลูกก็จะเรียนรู้เอง"
 ลำลี : "จะแม่ ลำลีจะเชื่อแม่"

ประวัติผู้เขียน

ผู้แต่ง ปิณฑุช ทองทั่ว
 เกิดวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๘
 โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร
 เป็นบุตรคนที่ ๔ ของ คุณพ่อฉลองและคุณแม่ประสิทธิ์พร

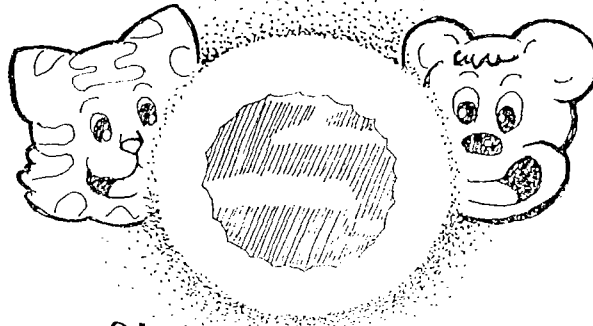
การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนนาสุทเทวี
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบรมงคล
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสตรีศรีสุโขทัย
 ระดับประโยควิชาชีพ วิทยาลัยพระนครใต้
 ระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
 ค.บ. วิทยาลัยครูธนบุรี
 ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน
 พ.ศ. ๒๕๒๘ โรงเรียนปรินสุตศึกษา
 พ.ศ. ๒๕๓๕ โรงเรียนสาธิตแห่งวัฒนา
 พ.ศ. ๒๕๔๐ ประจำชั้นแผนกการเรียนการสอน แบบEnglish
 Intensive Program โรงเรียนสาธิตแห่งวัฒนา

เกียรติคุณ ได้รับเลือกจากทางโรงเรียนให้ไปศึกษา ภาษาอังกฤษ ต่างประเทศ ที่ประเทศออสเตรเลีย
 ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เล่มที่ ๒
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

เข้ามาจากไหน

เรื่อง ปิยนุช ทองท้ว

ณรงค์ พุทธิพงษ์ ภาพ

โครงสร้างการสอน

ความคิดรวบยอด วงจรชีวิตของสัตว์บางชนิดเริ่มต้นจากไข่

เป็นตัวอ่อนแล้วเติบโตเหมือนพ่อแม่ต่อไป

จุดประสงค์ เมื่อนักเรียนได้อ่านแบบเรียนเล่มนี้และทำกิจกรรม

การเรียนการสอนตามเงื่อนไขแล้วสามารถ

แสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

๑. อธิบายวงจรชีวิตของกบได้
๒. อธิบายวงจรชีวิตของผีเสื้อได้
๓. สรุปลักษณะสำคัญของวงจรชีวิตสัตว์บางชนิดได้

อรรถลักษณะ กระบวนการบรรยายเชิงจินตนาการ

๑. นำเข้าเรื่อง ลูกหนีกับลูกเสือเดินเล่นในป่า
๒. ชี้ปมปัญหา กบออกลูกเป็นไข่
๓. ชี้เหตุเกิดของปัญหา ลูกกบออกมาเป็นสัตว์ประหลาด
๔. เล่าเหตุการณ์ทั้งกาลเทศะ เมื่ออธิบายว่ากบจะออกไข่เป็นลูกอีก และเปลี่ยนรูปร่างไปจนกลายเป็นกบ
๕. คติสอนใจ ปล่อยให้สัตว์ต่างๆเติบโตเองโดยธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ดีที่สุด

คำนำ

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ในหน่วย สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องสัตว์ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ทักษะหลายๆ ด้าน จึงจะเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนนั้นไม่เอื้ออำนวย รวมทั้งกำหนดเวลาเรียนในรายคาบมีเวลาจำกัด ทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และเนื่องจากนักเรียนไม่สามารถจะเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้เขียนจึงสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อใช้เป็นสื่อในการอ่านและให้เกิดความสนใจและได้รับความสนุกสนาน เพราะแบบเรียนเล่มเล็กนี้มีเนื้อหาและภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน จำลองเหตุการณ์และสถานการณ์จากวิถีชีวิต หรือ ธรรมชาติแวดล้อมที่เป็นจริง มานำเสนอในรูปแบบของนิยาย - นิทาน บันเทิงคดี ซึ่งเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ผู้เขียนหวังว่าแบบเรียนเล่มนี้ จะมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี หากใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้เสนอแนะไว้นี้

ปิยนุช ทองท้ว

ลูกหนีมักกับลูกเสือเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งจึงชวนกันไปเดินเที่ยว

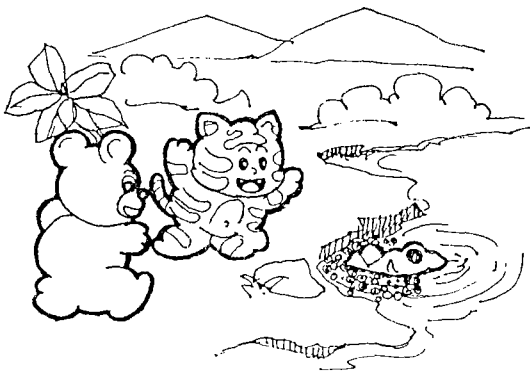
ลูกหนีมี่ : " เสือน้อยเราไปเดินที่ริมน้ำกันไหม"

ลูกเสือ : "ดีเหมือนกัน ไปกันเลย"

ลูกเสือ : "ว่า ! ฝนตกแล้ว เราไปหลบฝนที่ใต้ต้นไม้มันดีกว่า"

ลูกหนีมี่ : "ไปกันเร็ว แหมกำลังสนุกเลย ฝนไม่หนักเลยนะ"

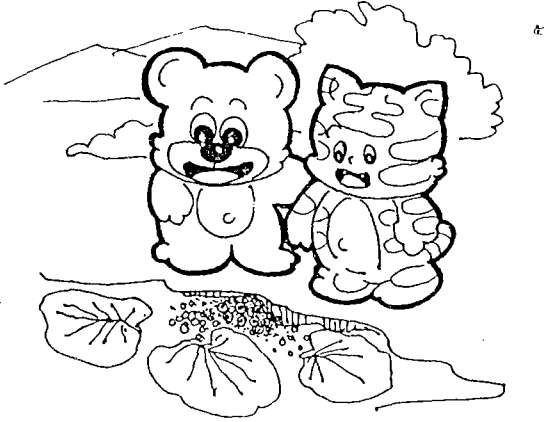
ลูกหนีมี่ : "ดูจ๊แม่กับชอบเล่นฝนแล้วนั้นจะกระโดดไปที่ริมน้ำอีก"

ลูกเสือ : "มันแม่กับกำลังออกลูกด้วยแต่ทำไมเป็นแม่ๆละ
ไม่เป็นตัวหรือ"

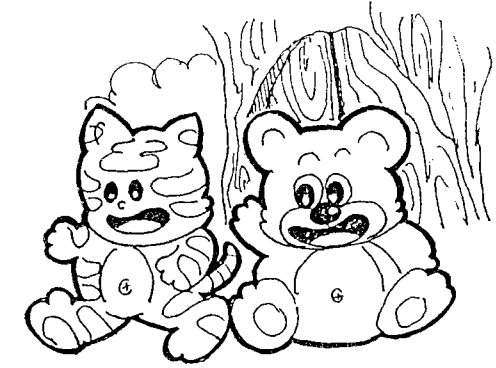

ลูกเสือ : "แปลกดีนะ กบออกลูกเป็นไข่เยอะเยอะเลย"

ลูกหนีมี่ : " ฝนหยุดแล้วเรารีบกลับบ้านกันก่อนเถอะ"

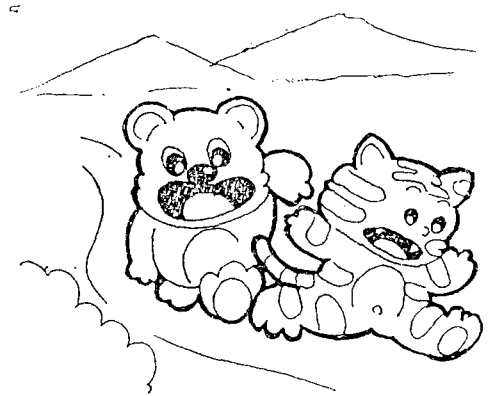
ลูกเสือ : "เดี๋ยวขอหนูหน่อย นี่มันเป็นเม็คไตๆ ช้างในเป็นสีคำด้วย"
 ลูกหมี : "เฮอ แปลกดีนะ ไซ่หรือ ออย่าเข้าใกล้เลย มันอาจเป็น
 อันตรายนะ ไปกันได้แล้ว"

หลายวันผ่านไป
 ลูกหมี : "เสือน้อยเราไปดูไซ่กับกันอีกดีไหม"
 ลูกเสือ : "ดีเหมือนกัน เดี่ยวฉันไปบอกแม่ก่อนนะ"

เมื่อถึงบ่อน้ำทั้งสองจึงเดินเข้าไปดูใกล้แต่ไม่เห็นไซ่กับ
 ลูกหมี : "ไม่เห็นมีไซ่กับเลย มีแต่ตัวประหลาด มีเขนม้าและมี
 มีหางด้วย"
 ลูกเสือ : "ว่าัยกันเต็มไปหมดเลย มันเป็นตัวอะไรเนี่ยะ"

ลูกหมี : "เรารีบกลับไปตามแม่ที่บ้านดีกว่า ฉันอยากูู้จังเลย"
 ลูกเสือ : "อย่างนั้นไปกันได้เลย มาวิ่งแข่งกันว่าใครจะถึงก่อน"

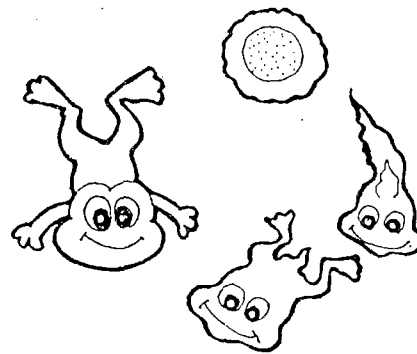

เมื่อกลับมาถึงบ้าน

แม่หมี : "ลูกๆ จำไว้นะ กบเป็นสัตว์ที่มีวงจรชีวิตที่ต่างจากพวกเรา
คือกบออกลูกเป็นไข่ในน้ำ และเมื่อมันออกมาจะมีหางด้วย
เราจะเรียกว่า ลูกอ๊อด"

ลูกหมี : "อ้ออย่างงั้นเอง"

๑๐

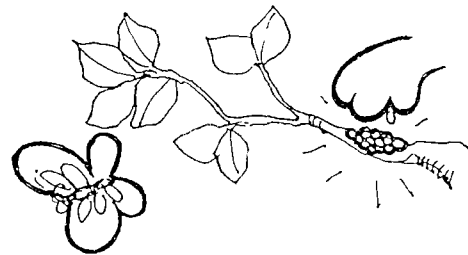

เมื่อลูกอ๊อดโตขึ้นหางจะค่อยๆ หดสั้นลงและเริ่มมีขาหลังงอก
ออกมาแล้วจึงมีขาคู่หน้า แล้วหางก็จะหดสั้นลงจนหายไป
จนกลายเป็นกบอย่างที่เห็นนั้น

หลายวันผ่านไปขณะที่ทั้งสองกำลังนอนเล่นกันที่ใต้ต้นไม้ ก็มีผีเสื้อ
บินมาเกาะที่กิ่งไม้และออกไข่ ทั้งสองมองดูด้วยความสงสัย

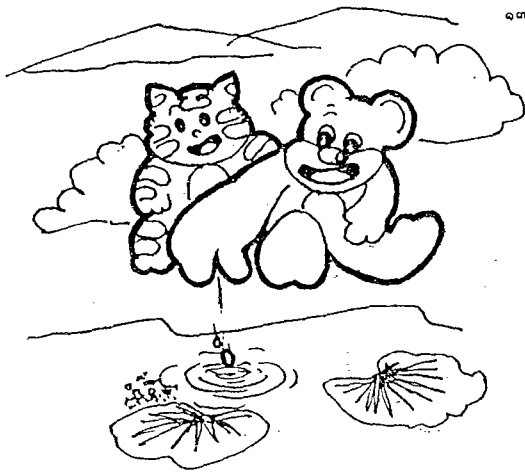
๑๒

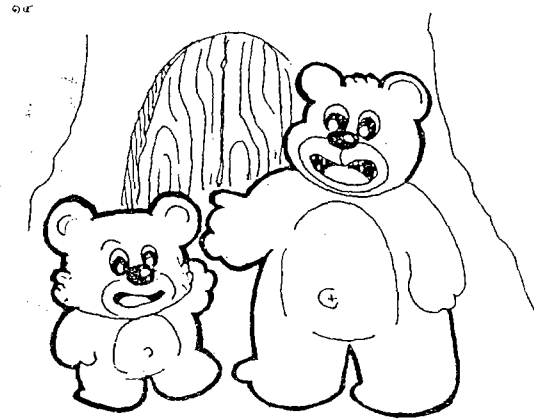
เมื่อผีเสื้อบินไป

ลูกเสือ : "แม่แล้วแม่มีเสื้อ ออกไข่ไว้บนต้นไม้อย่างนั้นไข่ก็
ตายนะซี"

ลูกหมี : "เราต้องรีบช่วยเอาไข่ไปลงน้ำ เดี่ยวมันจะตาย จันป็น
ซึ้นไปเอาเอง"

ลูกเสือ: "ฮ่าวทำไมไข่ของมีเสื่อถึงจมลงไปอย่างนี้ละ ทำไงดี"
 ลูกหมี: "ไม่เป็นไรน้า พุงนี้เราค่อมมาดูลูกอีกซักทีนะ กลับกันเดอะ"

ลูกหมีกลับมาเล่าให้แม่ฟัง
 แม่หมี: "แย่นี่แล้วมีเสื่อไข่จะต้องอยู่บนบก ถ้าลูกเอาไข่ในน้ำมันก็
 ตายนะซี คราวหน้าจะทำอะไรควรถามผู้ใหญ่ก่อนนะลูก"

ประวัติผู้เขียน

ผู้แต่ง ปิยนุช ทองหัว
 เกิดวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๙
 โรงเรียนบาลีวิเศษ กรุงเทพมหานคร
 เป็นบุตรคนที่ ๔ ของ คุณพ่อจ๋องและคุณแม่แม่ประสิทธิ์พร

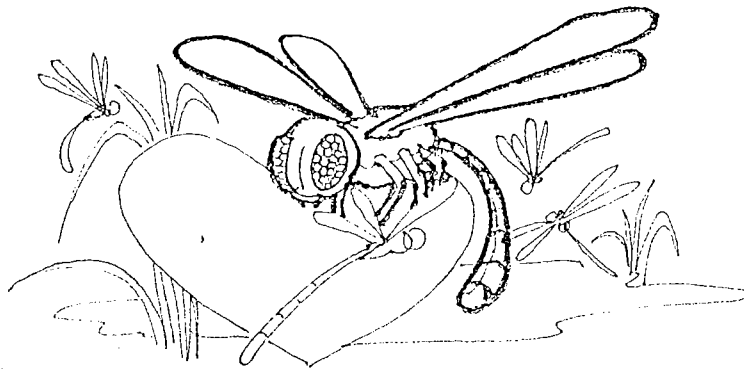
เกรดมัธยมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนवासเทวี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	โรงเรียนวรมงคล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	โรงเรียนสตรีศรีสุโขทัย
ระดับประโยควิชาชีพ	วิทยาลัยพระนครใต้
ระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง	วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
ค.บ.	วิทยาลัยสุรนบุรี
ภ.ศ.บ.	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติครอบครัว
 พ.ศ. ๒๕๒๙ โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
 พ.ศ. ๒๕๓๕ โรงเรียนสารสาสน์พิฒนา
 พ.ศ. ๒๕๔๐ ประจำชั้นแผนกการเรียนการสอน แบบ English Intensive Program โรงเรียนสารสาสน์พิฒนา

มีประสบการณ์ ได้รับเลือกจากทางโรงเรียนให้ไปศึกษาภาษาต่างประเทศ ที่ประเทศออสเตรเลีย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เล่มที่ ๓
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

จิ้งหรีดบ้าง

เรื่อง ปิยนุท ทองทั่ว

ณรงค์ พุทธิพงษ์ ภาพ

โครงสร้างการสอน

ความคิดรวบยอด สัตว์ทุกประเภทมีคุณประโยชน์ต่างกันตามประเภทของสัตว์

จุดประสงค์ เมื่อนักเรียนได้อ่านแบบเรียนเล่มนี้และทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามเงื่อนไขแล้วสามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

๑. บอกประโยชน์แมลงปอได้
๒. บอกลักษณะรูปร่างของแมลงปอได้
๓. บอกถิ่นที่อยู่ของแมลงปอได้

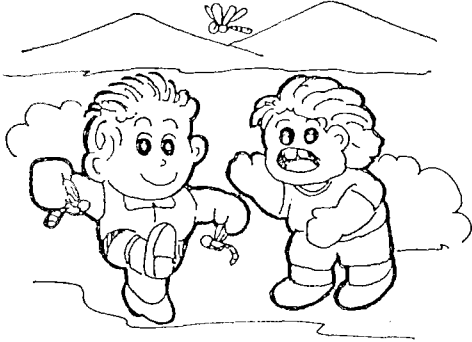
อรรถลักษณะ กระบวนการเล่าเรื่องจากประสบการณ์

๑. นำเข้าเรื่อง เคยจับราชาและราชินีของแมลงปอมา
๒. ลำดับเหตุการณ์ พวกแมลงปอต่างออกตามราชาและราชินีไม่ได้กินอาหาร
๓. เล่าเหตุการณ์ เวลาเย็นที่บ้านของเคยมียุ่งมากมาย อย่างไม่เคยเห็นมาก่อน
๔. สรุป แมลงปอมีประโยชน์ในการกินแมลงเป็นอาหาร
๕. แสดงความรู้สึก เคยเสียใจที่จับแมลงปอมาขังไว้

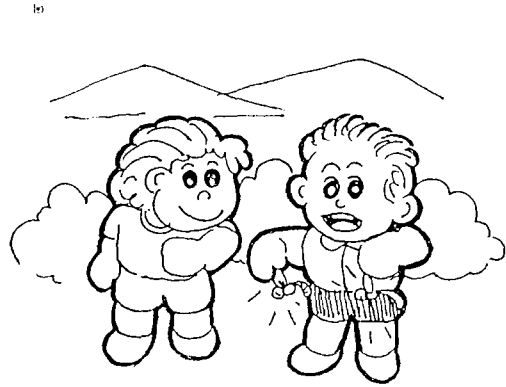
คำนำ

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ในหน่วย สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องสัตว์ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ทักษะหลายๆ ด้าน จึงจะเกิดความรู้ความเข้าใจแท้จริง แต่ในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนนั้นไม่เอื้ออำนวย รวมทั้งกำหนดเวลาเรียนในรายคาบมีเวลาจำกัด ทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรและเนื่องจากนักเรียนไม่สามารถจะเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้เขียนจึงสร้างแบบเรียนเล่มเล็ก เพื่อให้เป็นสื่อในการอ่านและให้เกิดความสนใจและได้รับความสนุกสนาน เพราะแบบเรียนเล่มเล็กนี้มีเนื้อหาและภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน จำลองเหตุการณ์และสถานการณ์จากวิถีชีวิต หรือ ธรรมชาติแวดล้อมที่เป็นจริง นำมาเสนอในรูปแบบของนิยาย - นิทาน บันทึกคดี ซึ่งเหมาะ สวมกับวัยของนักเรียน ผู้เขียนหวังว่าแบบเรียนเล่มนี้ จะมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี หากใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้เสนอแนะไว้นี้

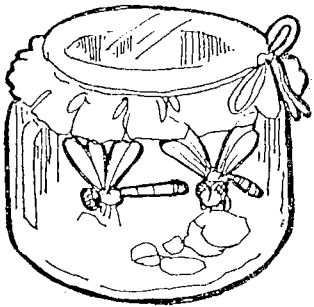
ปิยนุท ทองทั่ว

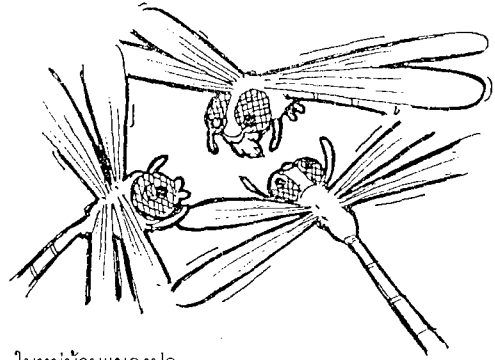
เตย : "จุก เราจับแมลงปอมา ตัวสวยๆและใหญ่ด้วย ตั้งสองตัว
เราจะเก็บมันใส่โหลแก้วดีไหม"
จุก : "อย่าเลย สงสารมัน ปล่อยให้มันกลับไปเถอะ"

เตย : "ไม่มีทางหรอก กว่าเราจะจับมันมาได้ เราจึงตามมันอยู่
ตั้งนาน แล้วจะให้เราปล่อยไปหรือ มันไปเถอะ"
จุก : "แล้วเตยจะจับมันไว้ที่วันละ เดี่ยวมันตายก่อนนะ"
เตย : "เออเนะ ไม่คือมายุ่งเลย"

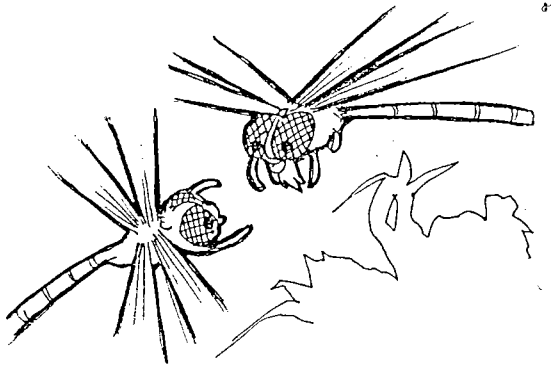

เตยไม่รู้เลยว่า จะเกิดอะไรขึ้นตามมาเมื่อเตยจับแมลงปอมาขังไว้
เพราะแมลงปอที่เขาจับมานั้นเป็นราชาและราชินีของหมู่แมลงปอ

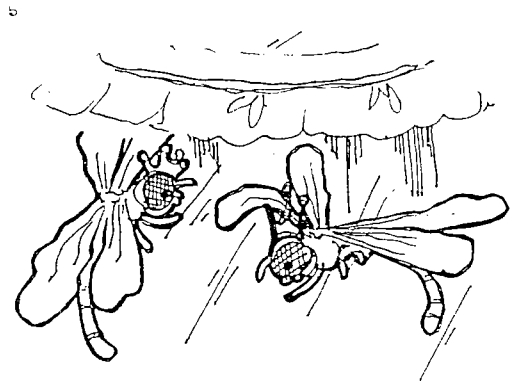

ในหมู่บ้านแมลงปอ

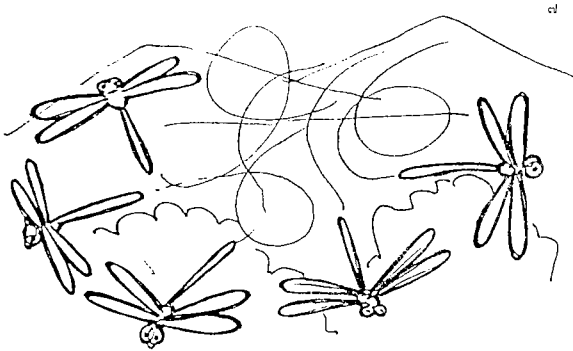
แมลงปอ : "แยแล้วพวกเรา ราชากับราชินีของพวกเรา
ถูกเด็กคนหนึ่งจับเข้าไปในหมู่บ้าน เราต้องไปช่วยกัน
ตามหานั้น"

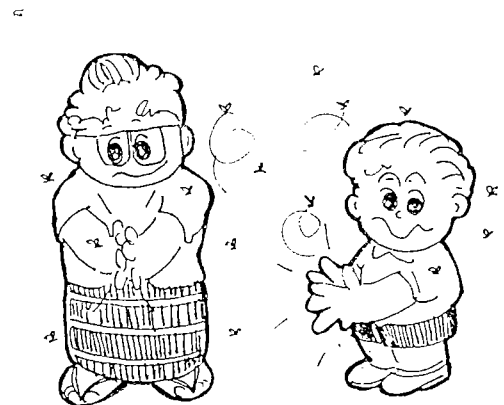
แมลงปอแก่ : "เจ้าแม่ใจหรือ ถ้าเป็นอย่างนั้น พวกเราต้องรีบ
ออกตามหานะ ไม่งั้นเมืองของพวกเราต้องวุ่นวายแน่นอน
ไปกันเร็วเข้า"

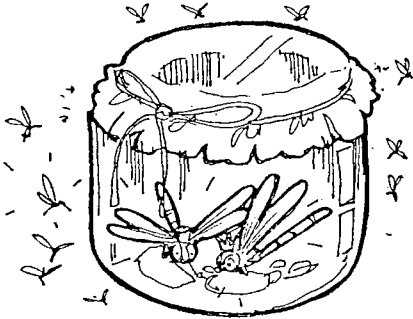
ราชาและราชินีแมลงปอ เมื่อถูกจับไว้ในขวดโหลต่างก็
พยายามหาทางบินออกเมื่อจะกลับไปยังเมือง จนเหนื่อย
และอ่อนแรง และได้รับบาดเจ็บ

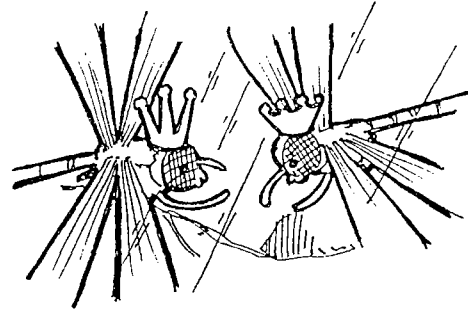
ในเวลาเดียวกันแมลงปอทุกตัวต่างแยกย้ายกันออกบินตามหา
ราชาและราชินีด้วยความเป็นห่วง จนไม่ได้ออกหาอาหาร

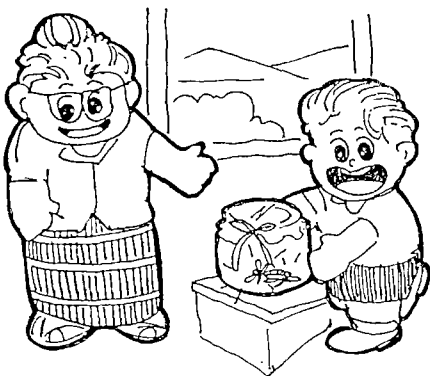
เมื่อถึงเวลาเย็น
เตย : "แม่ครับ เตยว่าวันนี้ยุ่งมันเยอะมากเลยครับ"
แม่ : "มันต้องมีอะไรผิดปกติแม่ แม่เตย แต่มันอะไรนะ"

ราชา : "ราชินี เป็นอย่างไรบ้าง อดทนไว้นะ"
 ราชินี : "ข้าเหนื่อยและหิวเหลือเกิน เราจะทำอย่างไรดี ดุจชี
 อาหารของเราอยู่ข้างนอกมากมายเลย"

ราชา : "เราว่าแมลงปอดตัวอื่นๆ คงจะออกตามหาเราจน
 ไม่ได้กินอาหารกันแน่ๆเลย ดุจियงเยอะแยะเลย
 เราเป็นห่วงพวกเขาเหลือเกิน จะทำอย่างไรดีนะ"

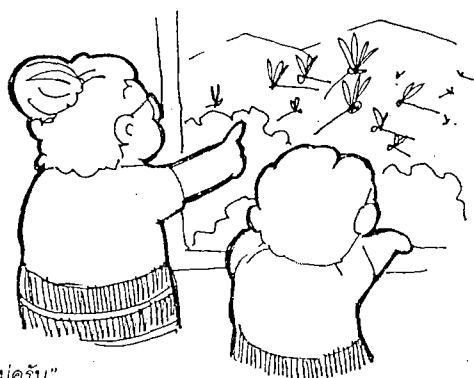

เตย : "แม่ครับ แม่ครับ แมลงปอของเตยไม่ยอมบินเลย มันเป็นอะไรไม่รู้"
 แม่ : "เตย นี่ลูกจับแมลงปอมาใส่ขวดหรือ อย่างนี้ไม่ได้นะ มันจะตาย"

แม่ : "แมลงปอมันต้องการที่จะบิน และกินอาหารที่เป็น
 แมลงหรือยุงตัวเล็กๆ มีน้ำจะทำไม่วันนี้ถึงมียุงมาก
 ปล่อยมมันให้อยู่ตามธรรมชาติเถอะลูกเตย"

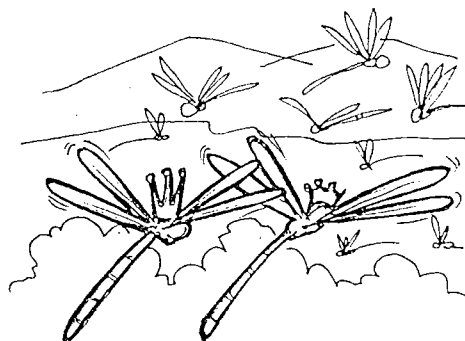
๑๓

เตย : "แต่แม่ครับ"

แม่ : "ไม่อย่างนั้นมันจะตายหมดนะ ดูสิ มีแมลงปอตัวอื่นๆบินมารอด้วย สงสัยสองตัวนี้จะเป็นราชาและราชินีของมัน มันจึงตามหากัน จนไม่ได้กินแมลงและยุงต่างๆ เลย"

๑๔

เมื่อเตยปล่อยราชาและราชินี แมลงปอตัวอื่นๆก็ใจ จึงพากันบินมารับและช่วยกันจับแมลงและยุง เพื่อเป็นอาหารแล้วต่างก็บินกลับไป

ประวัติผู้เขียน

ผู้แต่ง ปิยนุช ทองห้า
 เกิดวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๙
 โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร
 เป็นบุตรคนที่ ๕ ของ คุณพ่อจอลองและคุณแม่ประสิทธิ์พร
 การศึกษารับประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนนาสุเทวี
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวรมงคล
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
 ระดับประโยควิชาชีพ วิทยาลัยพระนครใต้
 ระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
 ค.บ. วิทยาลัยครูธนบุรี
 จุศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน
 พ.ศ. ๒๕๒๙ โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
 พ.ศ. ๒๕๓๕ โรงเรียนสารสาสน์พิฒนา
 พ.ศ. ๒๕๔๐ ประจำตำแหน่งการเขียนการสอน แบบEnglish Intensive Program โรงเรียนสารสาสน์พิฒนา
 เกียรติคุณ ได้รับเลือกจากทางโรงเรียนให้ไปศึกษาภาษาต่างประเทศ ที่ประเทศออสเตรเลีย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

บทคัดย่อ
ของ
ปิยนุช ทองท้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
มีนาคม 2543

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยดำเนินการสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามหลักการและขั้นตอนการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของ หทัย ดันหยง และทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่ายจากนักเรียนโรงเรียนสารสาสน์พัฒนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2542

ผลการศึกษาพบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 89.77/84.56

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ผู้วิจัย ปิยนุช ทองทั่ว

เกิดวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2509 โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 1128 ถนนวัดไผ่เงิน ซอยหลังโรงเรียนเปรมฤดีศึกษา

แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร 10120

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา 196 ซอยสาธุประดิษฐ์ 34

ถนนสาธุประดิษฐ์ แขวงบางโพงบาง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

10120

ประวัติการศึกษาการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนวมงคล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

ระดับประโยควิชาชีพ วิทยาเขตพระนครใต้

ระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

ค.บ. วิทยาลัยครูธนบุรี

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2529 โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา

พ.ศ. 2535 โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา

พ.ศ. 2540 ประจำชั้นแผนกการเรียนการสอน แบบ English Intensive Program โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา

เกียรติคุณ ได้รับเลือกจากทางโรงเรียนให้ไปศึกษาภาษาต่างประเทศ ที่ประเทศ

ออสเตรเลียในปี พ.ศ. 2539